Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 265 (5256).
21 НОЯБРЬ 1983 й.
ДУШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.
Баҳоси 3 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Партия ташкилотларида

БЕНУҚСОН ИШЛАШ ОМИЛИ

«Главташпассавтотранс»га қарашли 2-автокомбинат партия ташкилотининг навбатдаги мажлисида линияда таксиларнинг тез-тез бузилиб туриши тўғрисида гап борди. Бош инженер ўринбосари Н. Б. Житомировский сўз олади.

— Комбинат бутун автопаркининг авариясиз ишлаши учун узоқ муддатли илмий прогноз ўтказишни таклиф қиламан,— деди у.

Таклиф қизиқарли эди. Комбинатда электрон-ҳисоблаш техникаси билан таъминланган ишлаб чиқаришни бошқаришнинг замонавий марказини вужудга келтириш зарур эди. Бунинг иложи бор, республикадаги баъзи автохўжаликларда бундай марказлар мавжуд. Ҳатто электрон-ҳисоблаш машиналари ёрдамида линиядаги бир ярим минг автомобилнинг эҳтимол тутилган носозликларини 5-10 йил илгари айтиб бериш мумкинлиги ҳеч қачон эшитилмаган эди.

Партком коммунист Житомировскийга таклифнинг иқтисодий асосланган ҳисоб-китобларини чиқаришни тавсия этди. Бундай ҳисоб-китоблар тайёрланиб, маъмурият томонидан қабул қилингандан кейин Житомировский манфаатдор муассасалардаги коммунистларни электрон-ҳисоблаш машинасини жорий этишга жалб қилишга кўмаклашди. Эндиликда автокомбинатда норматив карта ишлаб чиқилди. Унда автомобиль сафдан чиққунга қадар унинг у ёки бу узеллари ва деталларини ремонт қилиш навбати белгиланади. Коммунистлар мазкур карта асосида машиналарни олдиндан ремонт қилишнинг нафли эканлигини шофёрларга тушунтирдилар.

Ҳар битта такси учун кўп йиллик прогноз тузилди. Унда автомобилнинг фойдаланилган кундан бошлаб қанча юриши, иш шароити, шофёрларнинг малакаси ва ҳатто характерлари ҳисобга олинган.

Ишлаб чиқаришни бошқариш маркази ишининг дастлабки босқичидаёқ машиналарнинг йўлда аварияга учраши икки баравар қисқарди. Кўпгина камёб запас қисмлар тежалди, ремонт учун харажатлар 80 минг сўм камайди. Партия комитети новаторлик таклифини жорий этишнинг навбатдаги босқичини контроль остига олди — бу эса автомобилларнинг сменалар орасида бекор туриб қолишини бутунлай бартараф этиш имконини беради.

(ЎзТАГ).

Район партия конференцияларида

ЖАНГОВАР ҲАРАКАТ ПРОГРАММАСИ

19 ноябрь куни Ленин, Октябрь, Чилонзор, Киров ва Фрунзе районларида ҳисобот-сайлов партия конференциялари бўлиб ўтди. Уларда коммунистлар район партия комитетларининг ва район партия ташкилоти ревизия комиссияларининг ҳисобот докладларини муҳокама қилдилар.

Конференция делегатлари хўжалик ва маданий қурилишдаги ишларнинг, идеологик ва сиёсий-тарбиявий ишларнинг аҳволини кенг ва атрофлича, принципиаллик ва ишчанлик билан таҳлил қилдилар. Халқ хўжалигининг турли тармоқларидаги аҳвол учун, социал масалаларни ҳал этиш учун юксак масъулият руҳида, ўз-ўзини танқид вазиятида камчилик ва нуқсонлар очиб ташланди, уларни тугатишнинг самарали тадбирлари белгиланди. Конференцияларда КПСС XXVI съезди қарорларининг сўзсиз бажарилишига, КПСС Марказий Комитети ноябрь (1982 йил), июнь (1983 йил) Пленумларининг материаллари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ю. В. Андроповнинг кўрсатмалари асосида партия ишларининг савиясини кўтаришга қаратилган қарорлар қабул қилинди.

Конференцияларда район партия комитетларининг, район партия ташкилотлари ревизия комиссияларининг янги составлари, XXIV Тошкент шаҳар ва XXI Тошкент область партия конференцияларига делегатлар сайланди.

Район партия комитетларининг ташкилий пленумлари бўлиб ўтди. Ю. А. Асепков Ленин район партия комитетининг биринчи секретари, О. С. Расулов Октябрь район партия комитетининг биринчи секретари, Т. С. Содиқов Чилонзор район партия комитетининг биринчи секретари, М. С. Камолова Киров район партия комитетининг биринчи секретари, С. А. Хўжаева Фрунзе район партия комитетининг биринчи секретари қилиб сайландилар.

Конференцияларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари Т. Н. Осетров, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари И. Г. Анисимкин, Е. А. Айтмуротов иштирок этдилар ва нутқ сўзладилар.

Конференциялар ишида шунингдек, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири В. В. Окунский, Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов, Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари В. А. Антонов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари У. У. Умаров, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси В. О. Козимов, Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари К. П. Дудин, Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари М. Ф. Солдатов ва бошқалар иштирок этдилар.

Район ҳисобот-сайлов партия конференциялари ҳақидаги батафсил ҳисобот газетанинг навбатдаги сонида эълон қилинади.

КЎЗЛАНГАН МАҚСАД ЙЎЛИДА

Район ҳисобот-сайлов партия конференцияларида делегатлар бажарилган ишларни холисона баҳоладилар, эртанги кун режаларини белгилаб олдилар. Бугун эса улар яна ўз коллективларида, ўз иш жойларида меҳнат қилмоқдалар.

Бошланғич партия ташкилотлари вакилларининг зиммасида таассуротларни ўртоқлашишдан бошқа яна бир масъулиятли вазифа турибди. Бошқалар уларга тенглашишга ҳаракат қилишади. Шунинг учун улар зарбдорларча меҳнат қилишда давом этишлари, беш йилликнинг учинчи — марказий йили планларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақада етакчилик қилишлари лозим.

СУРАТЛАРДА: Ленин район ҳисобот-сайлов партия конференциясининг делегатлари (чапдан-ўнгга) — «Учқун» тўқимачилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг тикувчи-мотористкаси Т. Зоирова, «Средазтрансстрой» трести партия комитетининг секретари В. Плешков, «Учқун» бирлашмасининг тўқувчиси Г. Арцебасова ва шу бирлашманинг тикувчи-мотористкаси Л. Исаева; Чилонзор район ҳисобот-сайлов партия конференциясининг делегатлари (чапдан-ўнгга) — «Узспецавтоматика» трести бошланғич партия ташкилотининг секретари А. Королёв, 2-пойафзал фабрикасининг ишчиси З. Ғозиева, «Главташкентстрой» 2-автопаркининг ҳайдовчиси Т. Саримсоқов, 2-пойафзал фабрикасининг бичиқчиси Г. Лапшова, 4-ЖЭК вакили З. Трунова,

Т. Каримов ва М. Нуриддинов фотолари.

ИЗЛАНИШ САМАРАСИ

Тошкентдаги «Миконд» заводининг ҳамма цехларидан ёш ишчилар Мақсуда Ортиқова раҳбарлигидаги комсомол-ёшлар бригадасининг тажрибалари билан танишиш учун йиғув цехига келмоқда. Йиғувчилар комсомол-ёшлар коллективларининг социалистик мусобақасига бошчилик қилиб, корхонада биринчи бўлиб беш йилликнинг учинчи йили ишлаб чиқариш топшириғини бажардилар.

— Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш резервларини коллектив бўлиб излаш натижасида ана шу муваффақиятларга эришдик, — деди бригадир М. Ортиқова. — Комсомол ижтимоий-сиёсий аттестациясига тайёргарлик чоғида шу ишни бошлаган эдик ва у «КПСС XXVI съездининг қарорларини амалга оширайлик» деган шиор остида ўтди. Инғилишда барча комсомолларнинг турдош операцияларни ўзлаштиришлари коллективда меҳнат унумдорлигини оширувчи асосий резервлардан бири эканлиги тўғрисида гап борди. Йиғувчилар тўғридан-тўғри иш жойининг ўзида илғор иш методларига ўргатишни ташкил этишга қарор қилдилар. Бригадир ҳамда энг тажрибали йиғувчилардан Т. Хайруллина ва З. Нурмуҳамедова раҳбарлигида ёш ишчилар илғор усулларни матонат билан пишиқтирдилар.

Маҳорат ўсиши туфайли ёшлар коллективи технологик интизомни мустаҳкамлади, ҳар бир иш минутини рационал сарфлади, битта наряд билан ишлаш афзалликларидан тўла-тўкис фойдалана билди. Шундай қилиб бригада ишчилар сонини кўпайтирмаган ҳолда маҳсулот тайёрлашни қарийб учдан бир ҳисса ошира олди.

(ЎзТАГ).

Дастлабки машғулотлар

Тошкент корхоналари ва ташкилотларидаги партия, иқтисодий таълим ва комсомол маорифи системасининг дастлабки машғулотлари уюшқоқлик билан, юксак ғоявий ва методик савияда, пропагандистлар билан тингловчиларнинг ошкора фикр алмашинуви вазиятида ўтди.

Машғулотларда дастлабки мавзулар — «Идеология иши — бутун партиянинг, ҳар бир коммунистнинг иши», Совет кишиларининг ижодий ташаббускорлиги, юксак онглилиги, интизоми ва уюшқоқлилиги — 1983 йил ва умуман беш йиллик планлари муваффақиятли бажарилишининг гарови» мавзулари чуқур ва атрофлича муҳокама қилинди. Машғулотларда идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни такомиллаштириш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлаш, КПСС Марказий Комитети ноябрь (1982 йил) ва июнь (1983 йил) Пленумларининг қарорлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ю. В. Андроповнинг кўрсатмалари асосида меҳнаткашларни ўн биринчи беш йилликнинг тиғиз планларини бажаришга сафарбар этиш масалаларига алоҳида ўрин ажратилди.

Тингловчилар ҳузурида шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари ва бюро аъзолари, халқ депутатлари Советлари район ижроия комитетларининг, министрликлар ва маҳкамаларнинг раҳбарлари сўзга чиқдилар. В. П. Чкалов номли авиация бирлашмасининг йиғув цехидаги марксизм-ленинизм асослари мактаби, «Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмасидаги аниқ экономика мактаби, «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқа меҳнат коллективларидаги машғулотлар қизиқарли, ишчанлик вазиятида ўтди.

БИЗ ҲАММАМИЗ — ПАХТАКОРМИЗ

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ, ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ газеталари, Ўзбекистон радиоси ва «Главташпассавтотранс» бошқармасининг оталиқдаги областлар пахта далаларидаги матбуот маркази

ПАХТАЗОРДАН ДАРАКЛАР

«ОҚ ОЛТИН»—ВАТАНГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 19 ноябрга бўлган маълумот.
(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён, тўртинчи устун — шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

ХОРАЗМ	0,14	106,42	0,11	60,70
ҚҚАССР	0,15	104,83	0,09	71,83
ТОШКЕНТ	0,31	102,45	0,12	86,83
Бухоро	0,59	92,80	0,01	8,23
Қашқадарё	0,83	90,49	1,13	64,14
Самарқанд	1,03	89,43	0,88	49,27
Навоий	0,72	89,24	0,31	32,02
Фарғона	0,68	85,12	—	8,93
Андижон	0,65	83,54	0,13	24,72
Сурхондарё	0,90	83,37	0,30	41,95
Наманган	0,80	82,61	0,22	48,51
Сирдарё	0,44	79,13	0,05	60,34
Жиззах	0,53	78,46	0,05	61,12
Республика бўйича:	0,62	89,24	0,28	47,94

ТошДУ филология факультетининг 1-курс студенти — чевар теримчи З. Эшонова.
А. Жумаев фотоси.

Махсус мухбирларимиз Ҳ. Икромов, А. Эгамназаров, А. Хатамов, А. Абдураззоқовларнинг репортажини газетанинг 2-саҳифасида ўқийсиз.

Ушбу суратларда Оқолтин районидаги «Фарғона» ва «Андижон» совхозларида меҳнат қилаётган Тош ДУ журналистика факультетининг ва Арнасой районидаги Тимошенко номли совхозда меҳнат қилаётган чет тиллар институтининг студентларини кўриб турибсиз.

Одилона талаблар

Халқаро мавзуларда суҳбат

Миллатлараро корпорациялар нималигини Осиё, Африка ва Лотин Америкаси халқлари яхши биладилар. Улар кўп йиллардан бери мана шу монополистик зулукларга қарши курашиб келмоқдалар. Чунки бу зулуклар ривожланаётган давлатларнинг иқтисодий ва социал тараққиётига халақит бермоқдалар. Капиталистик дунёдаги иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан энг қудратли бўлмиш мана шу монополистик бирлашмалар ривожланаётган мамлакатларни хом ашё, энергия ва ишчи кучи манбаи деб, мол сотиш бозори ва манфаатли равишда капитал солиш майдони деб билмоқдалар. Эълон қилинган маълумотларга қараганда, ҳозир ғарбда 400 дан кўпроқ мана шундай корпорация иш кўрмоқда. «Кўп миллатли йиртқичлар»дан кўпчилигининг қароргоҳи АҚШда жойлашган.

Миллатлараро корпорациялар ёш давлатларнинг хом ашёсини арзимас пулга сотиб олиб, уларни қулоқ эшитмаган тарзда талон-торож қилмоқдалар. Ҳозир АҚШ ўзининг боксит, қалайи ва кобальтга бўлган эҳтиёжларининг ярмидан кўпроғини мана шу давлатлар ҳисобига қондирмоқда, улардан етказиб берилаётган бошқа 11 турдаги стратегик материал ва минераллар Америка импортининг ярмини ташкил этади.

Ривожланаётган мамлакатларга капитал солиш эвазига ҳам миллатлараро корпорациялар жуда катта фойда олмоқдалар. Берилган қарз учун судхўрларча процент олиш, валюта билан чайқов қилиш, баъзан эса разилона яширин битимлар тузиш уларнинг энг севган усулларидир. Миллатлараро корпорациялар қўпол равишда алдашдан, «маданиятли» мамлакатларда брак қилинган заҳарли дори-дармонларни, химикалийларни ва соғлиқ учун хатарли бўлган бошқа молларни сотишдан ҳам ҳазар қилмайдилар. Чунончи, Американинг «Маккесон» ва «Уинтроп» фармацевтика фирмалари Лотин Америкаси мамлакатларида бир неча йилгача АҚШда тақиқланган зарарли дориларни сотиш билан шуғулланган.

Миллатлараро корпорациялар империализмнинг ривожланаётган мамлакатлардаги сиёсатини амалга оширадилар. Улар савдо-иқтисодий экспансия билан чекланмасдан, мустақил давлатларнинг ички ишларига сурбетларча аралашмоқдалар, тараққийпарвар режимларга путур етказишга уринмоқдалар, ривожланаётган мамлакатларни империализмнинг ҳарбий тайёргарликлари гирдобига тортишга интилмоқдалар, ирқчилик ва апартеиднинг сақланиб қолишига кўмаклашмоқдалар, халқаро кескинликни кучайтирмоқдалар. Миллатлараро корпорацияларнинг фаолияти Африка жанубидаги ғайри инсоний апартеид режимининг иқтисодий негизини яратиб бермоқда. Ҳозир улар ЖАР томонидан қонунга хилоф равишда оккупация қилиб олинган Намибияни алоҳида нишонга олмоқдалар. Улар ирқчилар билан мустаҳкам ҳамкорликда Африкадаги шу мамлакатнинг табиий ресурсларини талон-торож қилмоқдалар.

Миллатлараро корпорацияларнинг иштаҳаси ҳамманинг кўз олдида тобора ошиб бормоқда. Ҳозир йиртқич корпорациялар, асосан Америка корпорациялари денгиз тубидаги ресурсларни, космик фазони очиқдан-очиқ даъво қилмоқдалар, ҳарбий бизнес билан актив шуғулланмоқдалар. Ҳарбий-саноат комплексини интернационаллаштиришга уринмоқдалар.

Кўп йиллардан бери энг катта империалист давлатлар, Аввало АҚШ миллатлараро корпорацияларнинг назоратсиз талончилик фаолиятини чеклайдиган халқаро ҳуқуқий ҳужжат қабул этилишига йўл бермай келмоқдалар. БМТнинг миллатлараро корпорациялар юзасидан тузилган комиссияси турли-туман тўсиқларга дуч келди. Бу комиссия ривожланаётган давлатларнинг ташаббусига мувофиқ ва социалистик мамлакатларнинг актив мадади билан миллатлараро корпорациянинг «Хулқ-атвор кодекси» деб аталган ҳужжат лойиҳасини ишлаб чиқмоқда.

Ривожланаётган мамлакатларнинг халқаро иқтисодий муносабатларни одилона демократик асосда қайта қуриш тўғрисидаги одилона талабларини СССР, бошқа социалистик мамлакатлар қатъият билан қўллаб-қувватламоқдалар. Миллатлараро корпорацияларнинг назоратсиз фаолиятини жиловлаш — замонамизнинг талабидир. Одатга кўра, ҳар йили 16 ноябрдан 23 ноябргача Жаҳон Тинчлик Кенгашининг ташаббуси билан ўтказиладиган миллатлараро корпорацияларга қарши ҳаракат халқаро ҳафтаси ҳам шу мақсадга эришишга кўмаклашади.

Р. СЕРЕБРЕННИКОВ,
(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми партия органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун, ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети биринчи секретарининг ёрдамчиси ўртоқ Георгий Алексеевич **Крайновни** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

САМИМИЙ МИННАТДОРЧИЛИК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Коммунистик партия билан Совет давлатининг таниқли арбоби, Ўзбекистонда партия ва совет қурилишининг йирик раҳбари ва ташкилотчиси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ш. Р. Рашидовнинг вафоти муносабати билан ўзларининг таъзияномаларини юборган партия, совет ва жамоат ташкилотлари, меҳнаткашлар коллективлари, ҳарбий қисмлар ҳамда барча ўртоқларга самимий миннатдорчилик изҳор қиладилар.

«ПРАВДА» САҲИФАЛАРИДА

● 18 ноябрь куни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Г. А. Алиев раислигида Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш ва аҳолига хизмат кўрсатиш системасини ривожлантириш комплекс программасини ишлаб чиқишга раҳбарлик ва уни назорат қилиш бўйича КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисда ўн иккинчи беш йилликка ва ундан давомлироқ истиқболга мўлжалланган Комплекс программани ишлаб чиқишни ташкил этиш бўйича тадбирлар муҳокама қилинди.

● «Мамлакатга кўпроқ кўмир етказиб берайлик» — газетанинг бугунги бош мақоласи ана шундай номланади.

ШАХМАТ

ДАЪВОГАРЛАР БАҲС БОШЛАШДИ

КЕЧА БУГУН

Лондонда шахмат бўйича жаҳон чемпиони номини олиш учун даъвогарлар ярим финал ўйинларининг очилиши бўлди. Маълумки, бу баҳсда Совет Иттифоқидан икки гроссмейстер — собиқ жаҳон чемпиони Василий Смислов ва Гарри Каспаров иштирок этмоқда.

Г. Каспаров ва В. Корчной баҳсни бошлашди. Эртага В. Смислов ва З. Рибли дастлабки партияни ўйнашади.

Ўн икки партияда 6,5 очко тўплашга муваффақ бўлган даъвогар ғолиб чиқади. Учрашув дуранг бўлган тақдирда қўшимча тўрт партия ўйналади.

• ОЛТИ МИЛЛИОН ЙЎЛЛАРИДА

50. БЎШ КЕЛМАНГ, БАЙРОҚДОРЛАР!

Ҳозир ҳар бир кун эмас, ҳатто соат ғанимат. Ҳаво очиқ бўлган ҳар соат кунга татийди. Буни қўриқ ер пахтакорлари ҳам, ватанпарварлик туйғуси жўш урган минг-минглаб тошкентлик ҳашарчилар ҳам чуқур ҳис этишяпти. Ғанимат дамларнинг қадрига не етсин. Биз, сайёр бригада аъзолари Жиззах областининг Дўстлик райони пахтазорларини кезар эканмиз, ана шу дақиқалар қадрига етиб ишлаётган кишиларнинг жўшқин меҳнатига гувоҳ бўлдик.

Тошкент политехника институти кон-металлургия факультетининг оловқалб студентлари Мамажон Дадажонов номли совхозда дастлабки беш кунликдаёқ ғолибликни қўлга киритган эдилар. Ана шундан буён уч беш кунлик сурункасига бошқа факультетлар ўртасида пешқадамликни қўлдан бермай келаётирлар. Биз шу ўринда институт бўйича социалистик мусобақа яхши йўлга қўйилганини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчимиз. Ҳар беш кунда мусобақага якун ясаляпти. Кейинги беш кунликда ҳам кон-металлургия факультети ғолиб чиқди. Иккинчи ўринни эса саноат-граждан қурилиши факультети студентлари олишди. Автоматик бошқарув системаси факультетининг студентлари ҳам илғорликка интилмоқдалар.

Шу ўринда кон-металлургия факультети оловқалб ёшларининг бутун Жиззах областида пахтакорларга кўмаклашаётган олий ўқув юртлари факультетлари ўртасида ғолиб чиққанлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Ҳа, бу пухта ташкил этилган ўзаро мусобақа самараси, албатта. Институт бўйича энг яхши бригадаларга ҳар ўн кунда Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг фахрий ёрлиқлари, ташаккурнома ва совғалари бериб борилляпти. Институт эса икки марта ана шундай тақдирланишга сазовор бўлди. Дўстлик райони бўйича эса институт ҳар ўн кунда тақдирланиб турибди, десак муболаға қилмаган бўламиз. Албатта, ҳашарчилар совға, ташаккурномалар олиш учун ишлашаётгани йўқ. Улар республика партия ва ҳукуматининг барча меҳнаткашларига, шу жумладан студент ва ўқувчиларга қарата Мурожаатига жавобан қалб амри билан пахтакорларга кўмаклашмоқдалар. Лекин мусобақа илғорларини ҳам маънавий жиҳатдан, ҳам моддий жиҳатдан рағбатлантириб туриш эса уларнинг кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшиши шак-шубҳасиздир.

Совхоз пахтакорлари Ҳабиб Хўжаев, Шавкат Нуруллаев, Сафар Ҳайдаров ва бошқалар етакчилик қилаётган энг яхши ҳашарчилар бригадалари ишидан астойдил миннатдор бўлмоқдалар. О. Умаров, С. Абдуқодиров, Д. Раҳматуллаева, О. Шукурова сингари ўйлаб теримчи студентлар меҳнати ҳам таҳсинга сазовордир.

— Ўн тўрт йилдан бери Дўстлик районига ёрдамга келяпмиз, — деди биз далада учратган Тошкент политехника институтининг биринчи проректори, геология-минерология фанлари доктори, профессор Исмоил Мирхўжаев. — Институт бўйича бу йил терим суръати чакки эмас. Бунинг асосий сабаби Дўстлик райони пахтакорларининг бу йил мўл «оқ олтин» ҳосили етиштирганликларидадир. Ҳали далаларда терим суръатини ошириш учун етадиган даражада ҳосил бор. Айниқса, 13-«а» совхози пайкалларини бир бор кўринг-а. Пахтакорлар баҳордаги табиат инжиқликлари, ёзда эса ҳароратнинг кучайиб кетишига қарамасдан бу йил пахтадан юқори ҳосил етиштиришга муваффақ бўлдилар.

Биз совхоз далаларини кездик. Чаноқларда пахталар бодроқдек кўзни қувонтиради. Айни шу совхозда кон-металлургия факультетининг 650 студенти ғайрат кўрсатмоқда.

Биз дала йўлларида «38—89—ДДВ» машинасини учратдик. Маълум бўлишича, бу машинада район дезинфекцияси станциясининг ходимларидан Анна Серикова, Александра Тоичкина, Зоя Ветчинкина, Вера Переверзиналар район дала шийпонларида, ётоқхоналарда гигиена қондаларига қандай риоя қилинаётганини текшириб юришган экан.

— Бу тўртинчи марта район дала шийпонлари ва ётоқхоналарини айланиб чиқишимиз, — деди оқ халатли Анна Серикова, — Минг-минглаб ҳашарчилар ўзига хос шароитларда — мактаб бинолари, дала шийпонлари, ётоқхоналарда истиқомат қилмоқдалар. Уларнинг ҳол-аҳволидан доимо хабардор бўлиб туриш эса бизнинг биринчи галдаги бурчимиздир.

Совхоз вакиллари студентлар истиқомат қилаётган ётоқхоналарни, шунингдек ошхона ва бошқа ёрдамчи биноларни сифатли ремонтдан чиқариб беришган. Ўз навбатида ҳашарчиларга барча шароитларни яратиб беришга ҳаракат қилишяпти. Бир ёқадан бош чиқариб иш олиб борилса, ҳеч қандай табиат қийинчилиги на пахтакору, на ҳашарчиларнинг иродасига бас кололмайди. Буни эса шу кунларда бепоён пахта далаларини, унда жўшқин меҳнат қилаётган кишилар жасоратини ўз кўзи билан кўрган ҳар бир одам чуқур ҳис этади.

* * *

СУРАТДА: А. А. Хўжаев номидаги 63-ўрта-ҳунар техника билим юрти ўқувчилари шу кунларда Сирдарё областига қарашли Боёвут районидаги «1-Боёвут» совхозида пахта терими мавсумида актив иштирок этишмоқда. Яқинда шу билим юрти талабалари беш кунлик якуни бўйича биринчиликни қўлга киритиб, область партия комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга сазовор бўлишди.

Т. Каримов фотоси.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»ГА ХАТЛАР

Янги уйдаги ҳангома

Юнусобод массивидаги СВ—4б кварталига жойлашган 19, 19-«а» уйга кўчиб кирганимизда қувончимизнинг чеки йўқ эди. Аммо бу қувончимиз узоққа бормади. Чунки кўпгина квартираларда санитария-техника жиҳозларининг ўрни бору, ўзи йўқ. Биз бу ҳақда 79-уй жой бошқармасига мурожаат қилдик. Улар ҳали уйни қурувчилардан қабул қилиб олишмаганини ва барча камчиликлар бўйича эътирозларни санитария-техника жиҳозлари қурилишини олиб бораётган пудратчига, яъни Н. Иноғомовга айтишимизни маслаҳат беришди. Лекин бу акажонимиз олдинига тоза ваъда бердилар. Кейинчалик қидириб борсак, меҳнат отпускасига чиқиб кетибди. Янги уйни ҳам шунча камчиликлари билан фойдаланишга топширишадими? Инсоф борми ахир?

19 ва 19-«а» уйда яшовчилар номидан:

М. ОТАҚУЛОВ.

Илгакли йўлкалар

Тарвуз қўлтиқлаб бораётган чол беҳосдан қоқилиб йиқилди. Унга ёрдамга шошилдиму ўзим ҳам юз тубан бўлдим...

Қоқилиб «йиқилиш» Калинин майдонидаги йўлакларда тез-тез содир бўлиб турадиган ҳодиса. Чунки йўлка бетига ётқизилган квадратли бетон плиталарнинг сими чиқиб ётибди. Йўловчилар салгина эҳтиётсизлик қилдими, юз тубан қулаши турган гап.

Шуниси ачинарлики, Октябрь район ободонлаштириш бошқармаси раҳбарлари бу «илгакли» йўлкадан юришмаган. Юришганда эди, тезда зарур чора-тадбирларни амалга ошириш лозимлигини ўйлашган бўларди.

М. ҲАКИМОВ,
жамоатчи мухбир.

Тор кўчадаги тартибсизлик

Кўчамизнинг бир томони Батумский, иккинчи томони эса Аҳмад Дониш кўчасига туташган. Лекин кейинги вақтда бизнинг Аширов кўчасида транспортлар жуда серқатнов бўлиб қолди. Машиналарнинг икки томонлама ғизиллаб ўтишлари фақат кичкинтойларгагина эмас, катталарга ҳам хавф туғдирмоқда.

Шаҳар Давлат автоинспекциясидаги масъул ўртоқлар бундай тор кўчаларда машиналарнинг бир томонлама ҳаракат қилишини таъминлашса мақсадга мувофиқ бўларди.

М. НУРИДДИНОВ,
республика аҳамиятидаги шахсий пенсионер.

Хуноб бўлишмоқда

Янгиобод массивидаги Замондош кўчасида истиқомат қилувчилар тез-тез чироқ ўчиб қолишидан ниҳоятда хуноб бўлишмоқда. Албатта, улар бу тўғрида Ҳамза район электр тармоқлари корхонаси раҳбарларига бир неча бор мурожаат қилишган. Лекин корхона раҳбарлари ҳар гал: «Кутинг, ёниб қолар», деган мужмал жавобни қилишади. Кишилар асабига тегаётган бу камчиликни тўла-тўкис бартараф этишни хаёлларига ҳам келтиришмаяпти.

Шу тариқа янгиободликлар тез-тез қоронғида ўтиришга мажбур бўлишмоқда. Энди бор умидимиз шаҳар электр тармоқлари корхонаси раҳбарларидан. Балки улар жонимизга аро киришар?

Кўпчилик номидан:
Н. ОИХУЖАЕВ.

Фан ва техника изланишлари

●

ПЛАНЕТАНИНГ КЎҲНА НЕФТИ

Сибирь геология, геофизика ва минерал хом ашё илмий-тадқиқот институтида ТАСС мухбирига кўрсатишган колбадаги тиллойи суюқлик хом нефтга ўхшамасди. Лекин шу суюқлик нефтнинг ўзи эди. Бу ғалати нефть жаҳон практикасида илк бор ёши 500—600 миллион йиллик конлардан топилганди.

— Енисей билан Лена ўртасидаги территорияда саноат аҳамиятидаги шундай кўҳна кон топилди, дейди геология-минерология фанлари доктори А. Конторович. — Ер юзида нефть ҳосил бўлиш жараёнлари бундан икки миллиард йил аввал бошланган, бироқ ер жинсларининг ҳаракати чоғида конлар секин-аста бузилган, дейди мутахассислар. Ётқизиқ нечоғлик кўҳна бўлса ундан нефть ва газ чиқиш эҳтимоли шунча оз деб ҳисоблаб келинарди. Сибирь платформасида эса узоқ геологик замонлар нефти бир неча юз метр қалинликдаги туз ҳимоясида сақланиб қолган. Шунчалик кўҳна жинслар углеводородларни излашда истиқболли бўлиб чиқиши шундай аниқланди.

Геологлар олимлар билан ҳамдўстликда қадимги нефтли қатламларни излашни давом эттирмоқдалар.

(ТАСС).

«СИЁСАТ ВА ЭКОНОМИКА» ЙИЛНОМАСИ

СССР Фанлар академияси жаҳон экономикаси ва халқаро муносабатлар институти босмага тайёрлаган «Сиёсат ва экономика» Халқаро йилномаси (1983 йил) нинг навбатдаги, 26-нашри босмадан чиқди.

Китобда образли ва проблемали мақолалар билан бир қаторда айрим мамлакатлар ва регионлар, халқаро ташкилотлар ва конференцияларга оид материаллар бор, бир йиллик халқаро воқеалар хроникаси берилган.

Китобни сиёсий адабиёт нашриёти босмадан чиқарган

(ТАСС).

«Средазэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи пойтахтимизнинг энг йирик корхоналари қаторида мамлакат халқ хўжалиги ва экономикасини ривожлантириш ўн биринчи беш йиллик планини бажаришда муносиб ҳисса қўшмоқда. Беш йилликнинг марказий йилини юксак кўрсаткичларни қўлга киритиш билан зарбдорона якунлаётган бирлашма ишчилари социалистик мусобақада фаол иштирок этишмоқда.

Корхонанинг 19-цехида амалга оширилаётган ишлар, айниқса ибратлидир. Бу ерда кўпгина фидойи ишчилар меҳнат қилади.

СУРАТДА: Мазкур цехнинг технологик жиҳозлар билан шуғулланадиган тажрибали ишчиси, социалистик мусобақа ғолиби Р. Умаров.

В. Сироткин фотоси.

● «Тошкент оқшоми»да босилгандан кейин

ТЕЛЕФОН ИШЛАЙ БОШЛАДИ

Шу йилнинг 14 сентябрь сонида газета саҳифасида «Савлатга қўйилган аппарат» сарлавҳаси остида мақола берилиб, унда Улуғ Ватан уруши қатнашчиси уйига ўрнатилган телефоннинг ишламаётгани танқид қилинган эди. Шаҳар телефон тармоқлари Бош бошқармаси бошлиғи А. Алимбоевдан қуйидаги жавоб олинди.

Текширишлар шуни кўрсатдики, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Б. Холматовнинг уйига ўрнатилган 76-94-76 рақамли телефоннинг ишламаётганлигига асосий сабаб 76-АТСни янги 74-АТСга ўтказиш вақтида рўй берган. Бугунги кунда Улуғ Ватан уруши иштирокчиси Б. Холматовнинг уйидаги телефон ишлаб турибди.

● Хат босилмади, аммо чора кўрилди

ИЛТИМОС ҚОНДИРИЛДИ

Тошкент областининг Калинин районидаги «Хасково» совхозида яшовчи II группа уруш инвалиди И. Султонов редакцияга хат йўллаб, район алоқа узели телефон ўрнатиб бермаётганидан шикоят қилган эди. Хат текшириш ва чора кўриш учун алоқа узелига юборилган эди. У ердан жавоб олинди.

Калинин райони алоқа узели бошлиғи Р. Матмусаевдан олинган жавобда хабар қилинишича II группа инвалиди И. Султоновнинг истаги қондирилган. Унинг квартирасига телефон ўрнатиб берилган.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС ВА АПН МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

АЪЛО БАҲО БЕРИЛДИ

БЕРЛИН. ГДРдаги энг катта бўлган кўтариш — кран ускунаси ишлаб чиқарадиган корхона — Эберсвальдедаги завод меҳнат биографиясига яна бир шонли саҳифа ёзилди. Бу завод коллективи сурункасига бешинчи марта «аъло ишлаётган корхона» деган фахрий номга сазовор бўлди.

Кўп минг кишилик коллектив меҳнатига бундай баҳо берилганлиги бежиз эмас: сифат ва пишиқлик — чет мамлакатларда яхши маълум бўлган бу завод маҳсулотининг ажралмас хусусиятидир. Эберсвальдеда ишлаб чиқарилаётган кўтариш кранлари ҳозир тўрт қитъадаги, шу жумладан Совет Иттифоқидаги 100 дан кўпроқ денгиз портларида ишлаб турибди. Катта тонналик денгиз юк кемаларининг юкини ортиш ва тушириш учун мўлжалланган «Атлант» типидаги янги краннинг синовлари яқиндагина Мурманск ва Ростовда муваффақиятли тугалланди.

Бундай муваффақиятларга фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга изчиллик билан жорий этиш, замонавий машина-ускуналар дан фойдаланишдан имкони борича кўпроқ самара олишга интилиш ва ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш туфайли эришилди.

ЗАРБДОР МЕҲНАТ

ХАНОЙ. Социалистик Вьетнамдаги энг катта саноат корхоналаридан бири — Вьетнам пойтахти яқинидаги Саунмай шаҳрида жойлашган уйсозлик комбинатида ишга тушириш-созлаш ишлари тугалланди. Комбинатни шу йил охирида фойдаланиш учун топшириш юзасидан ўз зиммасига социалистик мажбурият қабул қилган бинокорларнинг бу интернационал коллективи зарбдорларча меҳнат қилмоқда. Комбинат Совет Иттифоқининг ёрдами билан барпо этилмоқда. Унинг биринчи навбати иш унуми — йилига салкам 25.000 қулай квартира қуриб бериш учун мўлжаллангандир.

Совет Иттифоқи замонавий қурилиш индустриясини барпо этишда Вьетнамга ҳар томонлама ёрдам бермоқда, деди ВСР қурилиш министри Фам Нгок Тьонг. Советлар мамлакатининг кўмаги билан тармоқдаги кўпгина корхоналар реконструкция қилинган, яқин вақт ичида эса яна икки муҳим объект — Хабакда ойна заводи ва Тханьхоада фиброцемент заводи қурила бошлайди. Вьетнамлик бинокорлардан 2 мингдан кўпроқ киши Совет Иттифоқида олий ва ўрта махсус маълумот олди.

КЎПЛАБ ЯРИМ ЎТКАЗГИЧЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИЛМОҚДА

ПРАГА. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларга энг кўп ярим ўтказгич элементлар етказиб бераётган Прагадаги «ЧКД — Половодиче» заводи шу кунларда ўзининг йигирма йиллигини нишонламоқда.

Социалистик меҳнат тақсимоти туфайли ва аввало, Совет Иттифоқининг катта-катта буюртмалари туфайли корхонамиз ишлаб чиқаришнинг турли тармоқларида технология жараёнларини бошқаришнинг электрон системалари учун жаҳонда энг кўп элементлар ишлаб чиқараётган заводлардан бирига айланди, деди корхона директори Милан Прокеш. Йигирма йил мобайнида завод ишлаб чиқараётган маҳсулот ҳажми 20 баравар кўпайди. Шу билан бирга коллективимиз ярим ўтказгичларнинг деярли ҳамма турини ишлаб чиқмоқда. Бунда Москва мутахассислари ва Саранскдаги турдош корхона коллективи билан ҳамкорликда ишлаш муҳим роль ўйнади.

«ЧКД — Половодиче» заводи Чехословакиядаги «ЧКД — Прага» машҳур ишлаб чиқариш бирлашмаси корхоналаридан бири бўлиб, қардош социалистик мамлакатлардаги, аввало Совет Иттифоқидаги ўз шериклари билан кенг ҳамкорлик қилмоқда. Бирлашма Чехословакия оғир машинасозлик маҳсулоти СССРга етказиб бераётган экспорт бутун ҳажмининг қарийб учдан бир қисмини етказиб бермоқда.

Москва. СССР халқ рассоми Илья Глазуновнинг Никарагуага бағишланган расмлари революцион қаҳрамонлик руҳи билан суғорилган. Дўстлик уйидаги унинг асарлари виставкасида ана шу расмлар билан танишиш мумкин. И. Глазунов рассомларимиз ичида биринчи бўлиб Никарагуага бориб келди. У ўз миллий мустақиллигини ҳимоя қилишга, революция ғалабаларини сақлаб қолишга қатъий аҳд қилган халқнинг умумлашган образини яратди.

СУРАТДА: виставка залида.

В. Мастюков фотоси. ТАСС фотохроникаси.

ВЕНГРИЯДА ШОЛИКОРЛИК

БУДАПЕШТ. Бу йил Сольнок областидаги Палоташ давлат хўжалиги далаларида Венгрия учун рекорд шоли ҳосили — гектар бошига 53 центнер дон йиғиштириб олинди. Кубанда ишлаб чиқилган шоли етиштиришнинг комплекс технологияси жорий этилганлиги деҳқонларга ана шундай юксак натижага эришиш имконини берди.

Узоқ вақтгача Венгрияда шоли етиштириш истиқболсиз иш деб ҳисобланар, гуручни чет мамлакатлардан харид қилиш учун кўп миқдорда маблағ сарфланарди. Асосан шу нарса халақит берардики, Венгрияда шоликорлик учун бирмунча қулай бўлган иқлим шароитлари фақат мамлакатнинг жанубида — Дунай ва Тиса адоғидагина мавжуд эди. Бироқ, совет мутахассислари ёрдами билан ўтказилган тадқиқотлар шуни кўрсатдики, кубанлик шоликорларнинг илғор технологиясидан фойдаланиш ана шу экиннинг ялпи ҳосилини анча кўпайтириш имконини беради.

Чунончи, ҳозирги вақтда шоли етиштириш учун кам унумли, бошқа экинлар учун яроқсиз бўлган шўрҳоқ ерлардан фойдаланилмоқда. Шу боисдан ноқулай табиий шароитларда жойлашган хўжаликлар ҳам бу масалага қизиқиб қарамоқдалар.

ОБИ-ҲАЁТ ИЗЛОВЧИСИ

Монголиянинг Марказий аймоғи ҳисобланган Сомон Бурэнлик чорвадор Р. Доржпалам ўз қишлоғи кишилари ўртасида оби-ҳаёт изловчи номи билан машҳур бўлиб кетди. У 1966 йилдан бери кўплаб сув манбаларини топиб, қуруқ чўлда ўз қўли билан ўндан ортиқ қудуқ кавлади.

У бу муваффақиятга кузатувчанлиги, табиатни яхши билиши ва меҳнатсеварлиги билан эришди. Табиат ато қилган баъзи бир ўт-ўланлар ўсадиган жойда сув ернинг юқори қатламларига яқинлигини у тажрибадан яхши билади. Р. Доржпаламда сув излаш ва бу ишга ёрдам берувчи кўпгина усуллар мавжуд. Масалан, у қоқ ярим кечада чамаланган жойдаги ер сатҳини бироз кавлаб қўяди. Агар эрталаб унда сув кўринса ёки қазилган хандақ деворлари хўлланиб қолса, демак, бу жойдаги сув ер юзига яқинлиги ўз-ўзидан маълум. Қазилаётган жойдаги сув ҳажми эса зарб билан кавлаш вақтида эшитилаётган товушга қараб белгиланади.

ҲАВО КУНИ

Худди шундай «алоҳида кунлар» сони дунёнинг ҳеч бир календарида зикр этилмаган. Лекин бу кунлар Аргентина календарида истаганча топилади.

Мамлакат анъаналарига мувофиқ «Она куни» бўлиши билан бирга «Ота куни» ҳам нишонланади. Яна шундай кунлар борки, ҳатто ёш келин-куёвлар, қушлар ва гуллар шарафига бутун бир кун бағишланади.

Умуман Аргентина календарида йил давомида 150 дан ортиқ «алоҳида кунлар» борлиги ҳисоблаб чиқилган. Яқинда бу рақамга яна бир кун «Тоза ҳаво куни» ҳам қўшиладиган бўлди. У ҳар йили 20 ноябрда нишонланади.

Энг қизиғи шундаки, бу кунни ўйлаб топганларнинг шиори ҳам бор: «Бутун кун бўйи битта ҳам сигарет чекилмасин!»

АКУЛА КУШАНДАСИ

Нима учун қушлар ва ҳатто калтакесак ҳам ялтироқ қуртни емайди? Аниқланишича, у бемазалиги устига заҳарли ҳам экан.

АҚШнинг Бофорт шаҳридаги денгиз биохимияси марказининг биохимиги ва директори Жозеф Бонавентур бу қуртни тажрибада синаб кўргач, одам ўзини акуладан ҳимоя қилиш учун бу ҳашаротдан фойдаланиши мумкинлигини айтди. Нега деганда, ялтироқ қуртга акула ҳам йўламас экан.

Олим ҳавзадаги сувга ялтироқ қурт ширасидан аралаштирганида Атлантика қиррабурун акуласи бир неча минутдан кейин безовталаниб, аквариум деворига ўзини уриб, юқорига чиқишга ҳаракат қилган ва озгина вақт ўтар-ўтмас ҳолдан кетиб нобуд бўлган.

«КАЖАВАЛИ» ВЕЛОСИПЕД

Кейинги йиллардаги энергетик танглик кўпгина тадқиқотчиларни янги хил ёқилғи турларини излашга даъват этмоқда. Ҳозир улар қуёш энергиясига катта умид боғлашмоқда. Олимларнинг фикрича, худди ана шу қуёш энергияси яқин келажакда термоядро энергия билан бир қаторда турли эҳтиёжларга самарали хизмат қила олади. Бунинг ёрқин мисоли қилиб, АҚШда ясалган бир антиқа велосипедни кўрсатиш мумкин. Велосипед соябонига 360 та кремний элементи ўрнатилган. Бу элементлар қуёш нурини электр энергиясига айлантириб беради ва ҳосил бўлган 140 вольтли қувват билан велосипед соатига 25 километр тезликда ҳаракатланади. Велосипед мотори одам билан бирга 120 килограмм бўлган бу ажойиб «кажава»ни бемалол торта олади.

Янги қурилмали телевизор

Ғарбий Германиянинг «Лосве Опта» фирмаси «Лупа» ўрнатилган телевизор ишлаб чиқара бошлади. Янги телевизор ўрта қисмидаги тасвирни киши хоҳишига қараб 30 процентгача катталаштириши мумкин. Бу қурилма масалан, актёрлар мимикасини кузатиш ёки футбол матчида дарвозага тўп киритиш моментларини аниқ кўриш имконини беради. Бу телевизион техникаси тараққиётида яна бир янги босқичдир.

Адабиёт ва санъат

• ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

МОСКВА БАДИИЙ ТЕАТРИ ТОШКЕНТДА

23 ноябрь куни Тошкентдаги Я. М. Свердлов номли концерт залида М. Горький номидаги Москва бадиий Академик театрининг гастроллари бошланади.

Мамлакатимиз машҳур театрининг гастроллари арафасида мухбиримиз Ю. Казаченко театрнинг бош режиссёри, СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти лауреати Олег Ефремов билан суҳбатлашди.

— Олег Николаевич, аввало сизни газетхонларимиз номидан 1983 йилги СССР Давлат мукофоти лауреати бўлганлигингиз билан қутлашга рухсат этгайсиз.

— Катта раҳмат. Маълумки, бу мукофот фақатгина менга эмас, Москва бадиий театрида яратилган «Биз енгамиз!» спектаклининг бошқа ижрочилари ва муаллифларига ҳам берилди.

Бу асарда, бизнингча, театр коллективининг ўзига хос ижодий услуби, катта ижтимоий аҳамиятга молик асарлар яратишга интилиши рўёбга чиққан.

— Сиз бошчилик қилаётган коллективнинг Тошкент гастролига олиб келган спектаклларида ҳам бундай муҳим ижтимоий мавзулар ўз ифодасини топган бўлса керак?

— Ҳа, албатта. Биз, кўп жиҳатдан, ана шунга ҳаракат қилдик. Масалан, «Валентин ва Валентина» деб номланган спектаклимизда ҳам характерларнинг шаклланиш жараёнини таҳлил этишни, конкрет сюжет доирасидан кенгроқ пландаги образлар яратишни ўз олдимизга мақсад қилиб олганмиз.

— Театрнинг Тошкентдаги гастроли «Сўнггилар» спектакли билан бошланади...

—Бирор йил йўққи, театримизда атоқли совет ёзувчиси Максим Горькийнинг асарлари саҳналаштирилмаган бўлсин. Бизни «Сўнггилар» спектаклини қўйишга нима даъват этди? Асарда Россия ҳаётидаги энг мураккаб даврлар тасвирланган. Уларни замонавийлик позициясида акс эттириш орқали ўша давр проблема л а р и н и таҳлил этиш имконияти мавжуд эди. Улар айни пайтда муҳим ижтимоий аҳамиятга эга эдики, бу бугунги томошабинлар учун зарур деб ўйлайман.

Маълумки, гастролга чиқаётган коллективлар, айниқса драма театрлари техник жиҳатларга кўра барча асарларини ҳам намойиш этиш имкониятига эга бўлмайди. Шундай бўлса-да биз Тошкентдаги гастролларимизга театрнинг муайян имкониятлари, унинг ижодий изланишларини ўзида мужассамлантирадиган асарларни олиб келишга ҳаракат қилдик.

Гастроль репертуаримизга ишлаб чиқариш мавзусидаги «Одамлар орасида танҳо» спектакли ҳам киритилган. Александр Гельманнинг пьесаси асосида тайёрланган бу асар ижтимоий, ахлоқий, психологик проблемаларни ажойиб бир тарзда акс эттиради. Бизнингча мураккаб ҳаётий муаммоларга бағишланган бу драма ишлаб чиқариш мавзусидаги энг сара асарлардан ҳисобланади.

А. Гельман ижодида алоҳида ўрин тутадиган «Одамлар орасида танҳо» пьесасида ишлаб чиқаришда банд бўлган кишиларнинг бир-бирига муносабатларидаги муҳим жиҳатлар ажойиб саҳналар орқали гавдалантирилган.

Суҳбатимиз сўнггида гастроль репертуаримиздаги «Валентин ва Валентина» асари ҳақида гапирмоқчиман. Бу асарнинг муаллифлари — ажойиб совет драматурглари Михаил Рощин ва Александр Гельманлар билан театримиз кўп йиллардан буён самарали ҳамкорлик қилиб келмоқда.

«Валентин ва Валентина» театримизнинг бошқа спектаклларига қараганда нисбатан кўп бор қўйилган асардир. Лекин бу асарга томошабинларимизнинг ҳам, айни пайтда унинг ижрочиларининг ҳам қизиқишлари ҳалигача жуда кучли. Асарнинг бунчалик машҳур бўлиб кетганлиги, кўп йиллардан буён қўйилиб келаётганлиги сабаби унинг муаллифлари ҳаётий воқеаларни катта маҳорат ва истеъдод билан тасвирлай олганлигидадир.

—Олег Николаевич, Сиз ҳам театрингиз гастролларида иштирок этасизми?

— Афсуски, йўқ. Лекин тошкентлик томошабинлар таниқли театр ва кино актёрларидан Ю. Пузирев, С. Любшин, А. Вертинская, Е. Киндинов, С. Коркошка ва бошқа машҳур санъаткорлар билан танишадилар.

Ишончимиз комилки, Ўзбекистон пойтахти томошабинлари билан учрашувимиз улар учун ҳам, биз учун ҳам фойдали ва мароқли бўлади.

* * *

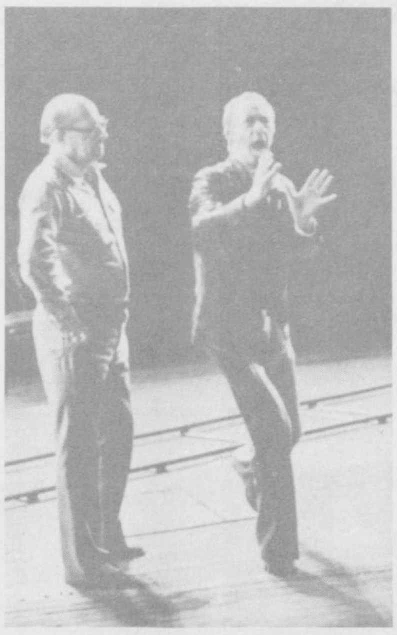

СУРАТДА: МХАТнинг етакчи санъаткорлари — Олег Ефремов ва Евгений Евстегнеев.

ПАХТА МАНЗАРАЛАРИ

(Достондан парча)

Мен билмайман,
Қайси ўлкада
Қай тахлитда хиром этар куз.
Ўзбекистон бағрида эса
Олади у минг хил жилва, тус.
Зар капалак янглиғ тол барги
Мудроқ ҳовуз бетига қўнар.
Қуёш кезиб кун бўйи ҳорғин.
Маҳзун юрак сингари сўнар.
Тонгда тағин паришон туман
Оғушидан сузиб чиқар у.
Туйғу каби ялтирар мезон,
Ўйчан оқар ўзанларда сув.
Кечалари осмон бағирлаб
Учиб ўтар сайёҳ турналар.
Эҳ, куз ҳар гал энтиктирар қалб,
Руҳга ёруғ маъюслик солар.
Бу фаслнинг жилоларига
Мафтун бўлиб, ўқиб ундан роз,
Боғда,
ларё қирғоқларида
Қанча хаёл сурсанг, шунча оз.
Лекин деҳқон насли эрур ким,
Бу фусун-ла бўлмайди иши.
Омиликдан эмас бу, балким
Қайнар унинг бу чоғ ташвиши.
Баҳор сели,
дўли,
жаласи,
Саратоннинг жазирасига
Тўзим бериб ўсган ғўзаси
Эврилса юрт хазинасига,
Ахир, қандоқ унинг хаёлин
Банд этолсин бўлак ўй-ҳавас!!
Унинг аҳди —
Териб мисқолин,
Юзин ёруғ қила олса, бас!
Уфқдан боққа бир парча булут
Бу чоғ уни этар саросар.
Томган томчи ўчиради қут,
Гўё унинг кўксига томар.
Бу мавсумга ярашмас,
ортга
Сурилади тантана, тўйлар.
Дала сари ялпи эл қалққай,
Даъват янграр бутун юрт бўйлаб.
Ўлкадаги ҳар битта одам
Хирмон баҳсин қилар бу дамлар,—
Оламшумул шов-шувлардан ҳам
Тансиқ бўлар бу чоғ рақамлар!

Мирпўлат МИРЗАЕВ.

КАЙФИЯТ

(ҲИКОЯ)

Унинг кайфияти яхши эмас эди.

Катта-катта кўзларига алланечук безовталик чўккан, узун оёқларини оғир, қандайдир бир эринчоқлик ва лоқайдлик билан судраб борар, шу тобда кўзларига ҳамма нарса бемаъни ва бачкана туюлар, ҳамма нарса асабига тегарди.

«Остона ҳатлаб, кўчага қандай кайфиятда чиқсанг, кун бўйи шунақа кайфиятда юрасан. Яхши бўлса яхши. Ёмон бўлса, ёмон...». Бу гапни қаердадир, кимдандир эшитганмиди ё бирон жойда ўқиганмиди, ҳозир эслаёлмайди.

Эрталабдан дилхиралик бошланди. Тўғрироғи кечадан...

Кеча кечаси хотинига костюмининг тугмаси узилиб кетганини, эртага эрта билан ишхонасида мажлис борлигини айтди. Хотини «Хўп, қадаб қўяман» деди-ю, бошқа ишларга уннаб кетди. Идиш-товоқ ювди. Унинг ювилган кўйлагини дазмоллади. Бу ёқда ўғилчаси биғиллаб йиғлашни бошлаганди, унга қаради...

У эрталаб кийинаётиб, костюмининг тугмаси йўқлигини кўрди-ю, шартта ечиб полга отди. «Падарига лаънат бунақа турмушни! Битта гап айтилгандан кейин, қилинса-да!».

Хотини худди ҳеч гапдан хабари йўқдек, хонага кирди:

— Тинчликми? Нима бўлди?

— Ўл бўлди? Дард бўлди! Шу тугмани қадаб қўйиш нима деган нарса?!

— Вой, —кўрсатгич бармоғини тишлади хотини, — эсимдан чиқибди.

— Эснинг ўзи бўлса эди!— У тутоққанча сигарет тутатиб қўшни хонага чиқди.

— Мен ҳозир... бир минутда,— деганча қолди хотини орқасидан.

У хонасида у ёқдан-бу ёққа юрганча, сигарет чекаркан, соатига қаради. 9.30... Иш бошланишига ярим соат қолибди. Сигаретни улоқтириб, ичкарига кирди.

— Ҳей, костюм қани? Буёққа олиб ке! Кеpакмас!

— Мен ҳозир,— қўшни хонадан овози эшитилди хотинининг.

— Ҳозир-позирингни қўй! Кеч қоламан. Мажлис бор...

— Вой-бў, намунча ҳовлиқмасангиз?!

— Одамлар хотинининг кўзи кўр экан, деса дер, обке...

У ана шунақа кайфиятда, чойнонни ҳам насия қилиб автобусга чиқди.

Автобусда йўловчилар кўп эди. Кимдир худди кўчани энди кўраётгандек, автобус ойнасидан анграйиб борар, бошқа биров ялтироқ тутқичга осилган кўйи, «битта-яримта жой бўшаб қолармикан» деган илинжда, ўтирганларга кўзларини жовдиратиб қарар, яна бошқа бири эса шеригининг қулоғига ҳадеб алланималарни шивирларди.

У бўлса худди кўр ва гунгдек, ҳеч нимага эътибор бермас, паришон бир қиёфада турарди.

Кимдир унинг елкасига туртди.

— Кечирасиз!

«Кечирмасам-чи?!» — бу фикр яшин янглиғ хаёлидан кечди.

— Шуни узатиб юборсангиз. Битта билетга!

Унинг елкаси оша ўн беш тийинлик танга оқариб кўринди.

«Узатиб юбормасам-чи?!»— ўйлади у.

...Тангани олиб узатиб юборди.

— Шу десайиз, институтда ўқимайман, ишлайман дейди,— деди ён тарафдаги ўриндиқда ўтирган коптокдек юм-юмалоқ хотин шеригига.

«Яхши қибти. Институтда ўқиганнинг биттаси менми? Оддий ошхонанинг идиш-товоқ ювувчиси мендан яхши пул топади!»— хаёлан жавоб берди у.

...Ишхонасига кеч қолиб келди. Йўлакда учраган биринчи ҳамкасабасидан сўради:

— Мажлис бўлаяптими?

— Йўқ, қолдирилибди,— деди ҳамкасабаси.

«Исташса чақиришади, исташса қолдиришади», деди у ўз-ўзига.

Кейин хонасига кирди. Ҳамхонаси телефонда хотини билан гаплашаётган экан:

— Эрталаб айтишни унутибман, хоним! Шу... Оқ кўйлак билан қора галстук ўпишиб кўришади-да! Ҳа, қора галстугимни топиб қўйинг!...

«Ялтоқланавермай, оқ кўйлакка оқ галстук тақақолсанг нима қилибди?»— ғижинди у.

— Э, қизиқмисиз, хоним, — жилмайди ҳамхонаси. У билан сўзсиз бош ирғаб саломлашаркан.

— Ҳавони қаранг, сизнинг чеҳрангиздек чарақлаб турибди-ку?! Шу пайтда плашч кияманми?..

«Пальтоимни чўткалаб қўяқолинг! Бўрон бўлай деб турибди», —хаёлан жавоб берди у.

Эшик очилиб бошқа ҳамхонаси кирди. Кўришишди.

— Яхшимисан?— деди ҳамхонаси.

У «яхши» деди-ю, шу лаҳза кўнглидан кечди: «Дабдала!».

— Уйлар тинчми?— яна сўради ҳамхонаси.

«Бомба тушди. Тўс-тўполон» — кўнглидан ўтказди у.

— Қовоғингдан қор ёғаяпти?

«Нима ёғсин бўлмаса, тош ёғсинми?...».

Кун ана шундай ўтди. Асаблари рогатка резинкасидек таранг тортилган бир ҳолатда уйига қайтди.

Хотини остонада унга пешвоз чиқди. Юз-кўзларида табассум.

—Яхши келдингизми? Чарчамадингизми? Мажлис яхши ўтдими?

«Мажлис?! Ҳа, дарвоқе...».

У костюмига қаради. Шундагина кечаги узилиб тушган тугма ўрнида қадоғлик турганини кўрди-ю, ҳайратдан кўзлари катта очилиб кетди.

«Қачон улгура қолибди?» — кўнглидан ўтказди у ва хотинига қараб «Ҳа, ўтди» деб қўяқолди.

У аслида «Ёмон келдим. Чарчаш у ёқда турсин, тинкам қуриб, жоним ҳалқумимга келди» демоқчи эди. Демади. «Ҳа» дегандек, истар-истамас бош силкиб қўяқолди.

— Ечинақолинг. Овқат тайёр!..

...Эр-хотин жимгина овқатланиб ўтиришаркан, бир-бирларига нимадир демоқчи бўлишар, аммо кўзга кўринмас алланима йўл қўймас, шунга қарамай, кимдир сўз бошлаши лозимлигини иккэвлари ҳам юракдан ҳис қилиб туришарди.

Ниҳоят, у сўради:

— Бугун ҳаво жуда ёмон бўлдими-а?

Хотини чиройли кўзларини пирпиратди.

— Вой нега? Мен кун бўйи ҳовлида кир ювдим-ку? Иссиқ 30 даража бўлдиёв!?

— Автобуслар тўс-тўполон, — ўйчан товушда қўшиб қўйди у, — одам кўп...

— Бе, қаёқда? Кўчада автобуслар бўм-бўш ўтиб турган эди-ку?..

У худди ғалати бир туш кўргандек алланечук бўлиб кетди.

Беихтиёр, бугунги кунни эслашга уринди. Аммо, эслаёлмади. Узуқ-юлуқ, майда-чуйда манзаралargина кўз олдидан йилт этиб ўтди, холос.

«Эҳтимол, автобусдаги ўша коптокдек юм-юмалоқ хотиннинг ўғли ишлашни хоҳлаб тўғри қилаётгандир!?.».

«Мажлис ўз-ўзидан қолдирилмагандир-ку? Бир сабаб бўлса керак-да!..».

«Эҳтимол, ҳамхонаси оқ кўйлакка қора галстук таққиси келгандир?!.».

«Ахир, ҳамхонаси ундан тўғри маънода ҳол-аҳвол сўради-ку?!.».

«Нималар бўлди ўзи?!. Тавба?!.».

Кўк юзига юлдузлар бодраб чиқди. Тун чўкди. Эрталабки дилхираликни эса на у, на хотини эслашди. Худди шундай бўлиши керакдек...

Эркин УСМОНОВ.

Москва. «Детская литература» — жаҳондаги энг йирик ихтисослашган нашриётдир. У икки ёшдан 17 ёшгача бўлган болалар учун адабиёт нашр этади. Улар орасида мамлакатимиз ва жаҳон адабиёти классиклари ва фольклор асарлари, замонавий совет ва чет эл адибларининг китоблари бор.

Бу ерда кўп йиллардан буён «Мактаб кутубхонаси», «Замонамиз қаҳрамонлари», «Тарихий-революцион кутубхона» сингари адабий сериялар муваффақиятли чоп этилмоқда.

Болалар учун 50 жилдли «Жаҳон адабиёти кутубхонаси»нинг нашр этилиши мамлакатимиз маданий ҳаётида йирик воқеа бўлди. У 1985 йилда якунланади.

Нашриёт ўзининг 50 йиллик фаолияти давомида деярли 25 минг номдаги китобни беш миллиард нусхадан ортиқ умумий тиражда чоп этди.

СУРАТДА: рассом О. Г. Верейскийнинг Валентин Катаевнинг «Полк ўғли» китобига ишлаган расмлари муҳокама қилинмоқда. (Чапдан-ўнгга) китобнинг катта бадиий редактори Л. Д. Бирюков, редакция мудири Г. В. Бистрова, РСФСР халқ рассоми О. Г. Верейский, катта редактор Л. Г. Тихомирова, редактор М. С. Ефимова.

Н. Малишев фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

Янгича анъаналар—ҳаётимиз кўрки

Шоҳи сўзанадаги ямоқ

— БУНГА СИЗ НИМА ДЕЙСИЗ? —

—1—

Буюк пролетар ёзувчиси Максим Горький янги жамият—янги инсондан бошланади, деган эди. Дарҳақиқат, ҳар бир давр бутун борлиғи, кўрки билан ўз замонаси одамлари онги, дунёқараши, маънавий оламида акс этади.

Биз ҳаётимизнинг ҳамма жабҳаларида, турмуш тарзимизнинг ҳамма жиҳатларида ўзгартишлар ясаш, янгиликлар яратиш завқи билан меҳнат қиляпмиз. Бизда майда, аҳамиятсиз нарсалар йўқ. Гап қарор топган ва топаётган тасаввурлар, урф-одатлар, расм-русумлар ҳақида, ҳаётда ўз аҳамиятини йўқотган, эскирган одатларга баъзида билиб, баъзида билмай амал қилишимиз хусусида бормоқда.

Шу ўринда бўлғуси қудаларни тўй ҳақидаги суҳбатига қулоқ тутайлик: қиз томон унашиш ва ЗАГС маросимларини алоҳида-алоҳида эмас, балки тўйга қўшиб, бир кунда ўтказишни таклиф қиляпти.

—Битта-ю, битта қизингизни наҳотки ими-жимида, эл-юртга овоза қилмай узатсангиз, орзу-ҳавасингиз йўқми!!»— дейди йигит томон.

— Орзу-ҳавас даранг-дурунг тўй қилишдами!!

— Инсон умрида бир марта бўладиган тўй тўйдек бўлсинда,— яна гапида давом этибди йигит томон. Бошқалар қилаётган ишга нега биз риоя қилмаслигимиз, урф-одатларимизга қарши иш тутишимиз керак. Урф-одатлар бирданига пайдо бўлиб қолмаган. Уларни одамлар асрлар оша яратишган. Бу нафақат бизнинг, балки сизларнинг ҳам юзингиз, обрўйингиз...

Қудачилик — минг йилчилик дейишади. Қиз

—2—

томон кўнишга мажбур бўлибди. Тўй-томоша йигит томон хоҳлагандек бўлиб ўтибди: бир кун даранг-дурунг қилиб ЗАГС, иккинчи куни қиз ошини ўтказишибди. Тўй келар, никоҳ, чарлар дейсизми, хулласи калом икки тарафда бир ҳафта одам кутилибди. Шуниси ажабланарлики, бу маросимларнинг ҳар қайсисининг ўзи катта бир тўй. Ҳар қайсисига тўкин дастурхон ёзасиз, хонанда-ю, созанда айтасиз. Қариндош-уруғ, қўни-қўшни, ёр-биродар истаса-истамаса бу маросимларда қайта-қайта иштирок этишни ўзининг бурчи деб билади.

Тўйларимиз деярли бир ҳафтага чўзилиб кетяпти. Оила аъзоларининг ҳам меҳнат ва маблағ ташвишларидан тинкаси қуриб қоляпти.

Ҳаётимизда шундай одамлар борки, тўйини ҳам, азасини ҳам дабдабали ўтказиб, буни отабоболаримиздан мерос келаётган удум демоқчи бўладилар.

Шуҳратпарастлик, манманлик, мақтанчоқлик, сендан мен ўзаман деган хунук одатлар отабоболаримизга мутлақо ёт бўлган. Меҳнаткаш халқ ҳеч қачон исрофгарчилик ва манманликка йўл қўймаган. Ҳамма маросимлар маромида бўлган. Текин пул топадиганларгина ёмон расм-русумларни тарқатиб келган. Ҳозир ҳам шундай.

Бир коса сувни ўртага қўйиб, ёки тўртта одамнинг олдига бир лаган ош сузиб оила қурган момоларимиз ва боболаримизнинг ҳикояларини эшитганмиз.

Оддий халқ никоҳ тўйларида ош тортмаган.

—3—

Унда қиз узатганда, ўғил уйлантирганда, дафн маросимларида халққа ош тортишни ким ўйлаб чиқарди деган ҳақли савол туғилади. Оддий одамлар куйлаган ёр-ёр саси ҳамон қулоқларида ёқимли акс-садо бераётган ота-оналаримиз уч-тўрт турфа артист айтиб, тўй ўтказмаса, кўнгли ўрнига тушмайдиган мақтанчоқларни кўриб ёқа ушлайдилар. Тўйига кимсан фалончи артист келгани, унга бели синмаган 25—50 сўмликларни қистиргани билан кериладиган кермалар ҳаётда каммиi!! ЗАГСдан ўтиш, қиз оши маросимлари ҳам бошқалардан фарқ қилиш, бошқалардан ошиш учун ўйлаб топилган тадбирлар. Тўғри, қиз оши азалдан расм бўлиб келяпти. Қизни дугоналарисиз, фақат хотин-халажгина куёвникига узатиб борадиган даврларда қиз дугоналари билан хайр-хўшлашиш учун уларни меҳмонга айтган. Ичкарида қизларнинг ўзи ўйин-кулги қилиб хайр-хўшлашишган. Ҳозир-чи! Ҳозир қизлар ЗАГСда ҳам, қиз ошида ҳам, никоҳ кечасида ҳам иштирок этишади. Чарларида ҳам бир хона келин ва унинг дугоналарига ажратиб қўйилади. Илгариги тўйларда қизлар шунчалик кўп иштирок этиб, сўзга чиққан ва бунчалик яйрабяшнаганми!! Шундай экан, ҳозирги тўйларда қиз ошини алоҳида ўтказишга ҳожат бормикан!! Йўқ, албатта.

Урф-одатлар, расм-русумларга кўр-кўрона амал қилмай, унинг моҳиятини чуқурроқ тушуниш керак.

Ҳар бир маросим нимагадир хизмат қилмоғи, уни ўтказишдан мақсад бўлиши керак. Гап кет-

—4—

ма-кет дастурхон тузаб, атрофига одам тўплаб, қарс-бадабанг қилишда эмас. Чарлар, аслида, икки қариндош бўлган қудалар ўртасидаги борди-келди муносабатларнинг бошланиши, ҳар икки томоннинг энг яқин кишиларининг тор доирада учрашиб, яқиндан танишувидир. Шундай экан, бундай маросимларга тумонат одамни тўплаб, тўй тусини бериш шарт эмас.

Тўйларимизда учраётган яна бир қусур бор. Сарполар тугилган иккита гунгурсдай бўхчани икки аёл аранг кўтариб меҳмонлар ўтирган у хонадан, бу хонага ташиб, сарполарни намойиш қилишади. Одамларни «ким ўзарга» чақирадиган бундай хунук одатлардан юз ўгириш керак. Бу одамларда бир-бирини кўролмаслик, ўзаро адоват, бировни кўкка кўтариб, бошқасини ерга уриш, камситиш, кўнглини чўктириш каби ёмон иллатларни тарбиялайди.

Ҳалол, меҳнаткаш одам келинига ёки қизига савдогар, юлғич, ёки текинхўр одам қилган сарпони қилолмайди. Олинг қуда, беринг қуда қабилида алмашиладиган тоғоралар хусусида ҳам худди шу гапни айтмоқ мумкин. Ўзининг борлигини, пазандалигини, ё «қўли узунлиги»ни намойиш қиладиган тоғора-тоғора йўқловлар тўй эгаларини ўзини кўрсатишдан бўлак ҳеч кимга кераги йўқ.

Булар бир қарашда икир-чикир, майда гапларга ўхшаб кўринади. Булар ҳаётимизнинг умумий равнақи, халқимизнинг тобора ўсиб бораётган маданияти, юксак онгига ўлчов бўлолмайди, албатта. Лекин шоҳи сўзанага тушган

—5—

чипта ямоқдек аксари доғ солиб туради. Одамнинг онги, турмуш тарзи, орзулари тўй ва маросимларда намоён бўлади. Бундай маросимлар одамларнинг тарбия ўчоғидир. Ачинарли ери шундаки, юқорида зикр этилган эскирган одатлар, мақтанчоқликлар, ўзини кўрсатишлик каби иллатларга баъзида кўринишдан замонамизнинг зиёлиси туюлган ўқимишли кишилар ҳам йўл қўймоқдалар. Ўқимишли, дипломли зиёли чайқовчи, текинхўр ёки эски урф-одатларга ёпишиб олган онгсиз кишиларнинг ҳатти-ҳаракатларини қайтарса бунга нима дейсиз!! Ажабланарли жойи шундаки, бу зиёлинамо кишилар ҳаётимизнинг турли қайноқ жабҳаларида меҳнат қиладилар.

Оппоқ кўйлак ва тахи букилмаган костюм-шим кийиб, галстук таққан, узун сочни қирқиб, пошнали туфлида юрган билан киши замонавий одам бўлиб қололмайди. Одамнинг диди, маънавий, олами одамлар билан мулоқатда, турли маросимларда ўз аксини топади. Давлат ўқитиб, камолга етказиб, масъул вазифаларни ишониб топшириб қўйган бундай кишилар юриш-туришида, ўғил-қизларининг тўйлари, турли маросимларни нишонлашда бошқаларга ибрат бўлиш ўрнига худбинликка, бебурдликка, мақтанчоқликка юз ўгирсалар, буларнинг қилмишларини такрорласалар бунга нима дейсиз!! Биз турмуш тарзи ибрат бўла оладиган ажойиб олимлар, ўқитувчи, медик ва инженерларни биламиз. Шу билан бирга ёмон туш кўрдим дея ҳалидан-ҳали

—6—

худойи ўтказиб турадиган, диний ақидаларга ишониб мовлуд, мушкулкушод ўқитадиган кишиларни ҳам учратамиз. Бундай зиёлинамо одамлар мақтанчоқлиги, иримчилиги, диний ақидаларга саждагўйлиги рўйи-рост кўриниб турган кишилардан ҳам хавфлироқдир. Негаки, сиртдан замонавий кўринган бундай кишилар ҳатти-ҳаракатига тақлидчилар, ишонувчи ва эргашувчилар кўп бўлади.

Қизига елиб-югуриб, паст тушиб, баланд чиқиб ётоқхона, меҳмонхона гарнитури-ю, қўша-қўша сарподан тортиб, гилам-палаккача тўёна қилиб узатаётган эр-хотиндан:

— Шунча йил турмуш қуриб, ҳали ўзингизда бунчалик мол-дунё йўқ-ку, қарз-ҳавола бўлиб қизингизга бунча ҳаражат не даркор!— деб сўрагандик. «Замон шунақа-да»,— деб жавоб беришди.

Йўқ, бу замон эҳтиёжи эмас. Бу текин пул айшини суриб, ўзини кўз-кўз қилишга ҳуруж қўйганлар, ёки уларга кўр-кўрона эргашаётганлар, ёки ҳалол меҳнат эвазига топган пулларини қадрига етмасликдан келиб чиқаётган ёмон одатлар. Шундай ота-оналарга ахир сиз иккита текинхўрни тарбиялаяпсиз-ку, деб кўринг-а, ёқангиздан олади. Чорак асрдан ортиқ турмуш қуриб, ота-онаси ётмаган тахтиравон караватларда, момиқ диванларда бирор касбнинг бошини тутиб, меҳнат қилиб ўн сўм пул топиб улгурмаган ёшлар фароғат қилса...

— Совға-саломларингиз учун раҳмат, отажон,

—7—

онажон. Буларда ўзингиз яшанг. Ахир, сизда йўқ нарсаларни мен олиб кетолмайман-ку. Биз эса биргаликда меҳнат қилиб ҳаммасини сотиб олишга улгурамиз,— дейдиган мард ёшларни аксарият учратолмайсиз. Лекин ўзим киймасам ҳам болам кийсин, болам яйрасин,— дейди ҳар бир ота-она. Болаларига бўлган бундай кўр-кўрона меҳр эса уларни ялқовликка, текинхўрликка ўргатади. Биргаликда меҳнат қилиб, биргаликда маошдан орттириб, тежаб-йиғиб бирор нарса харид қилиш машаққатлари-ю, завқини бошдан кечиргандагина ёш оилага ҳар бир нарса қадрли бўлади.

Халқимизда яхши одат бор. Икки ёш оила қураётганда ота-она уларни уй-жой, усти-бош, бир сидра уй-рўзғор буюмлари, бир ойга етгулик рўзғор билан таъминлашга одатланган. Бу ёш оила учун замин. Ёш оиланинг ўзини тутиб олиши, қанот чиқариб учиши учун бир ошиён. Халқимиз қизига сеп қилиб, ўғлига атаб уй-жой қураётганда азал-азалдан ёш оила учун зарур бўлган ана шу энг керакли нарсаларни тўёна қилган. Қариндош-уруғлар эса ҳар тарафдан ёш оилани қўллаб-қувватлашган, оёққа қўйишган. Лекин гап зарурдан орттириб, орттирганда ҳам ошириб-тошириб сеп ва тўёна қилаётганлар хусусида. Зарурдан ортиғи ортиқ. Ортиқча буюм, ортиқча кийим, ортиқча пул — бойлик одамни йўлдан уради. Уни меҳнат қилишдан қочиради. Ҳамма гап ана шу ортиқча мурувватлар, ёшларни зебу-зийнатларга кўмиб

—8—

ташлаш хусусида. Агар масалага бундан ҳам жиддийроқ ва чуқурроқ ёндошадиган бўлсак, яна бир ҳаётий муаммо келиб чиқади. Оилавий жанжаллар, нотинч ҳаёт, ажралишлар кўпинча ана шундай бисёр ҳаётдан, тўйлари дабдабали ўтган хонадонларда рўй бераяпти. Нега шундай!! Аввало бекорчиликдан, қолаверса улар молдунёга қанчалик осон эришган бўлсалар, уни шунчалик қадрламайдилар. Бир-бирларига ҳам ана шу мол-дунё нуқтаи назаридан қарайдилар.

Маҳалла комитетлари раислари, маҳалла активлари турмуш тарзимизда рўй бераётган ҳар бир воқеага хушёрлик билан муносабатда бўлишлари керак. Маросимлар ўтказишда қуюшқондан чиқиб кетаётганларнинг танобини тортиб қўйиш вақти аллақачон етиб келган. Давримиз ҳар бир кишидан юксак онглилик ва чинакам маънавий бойликни талаб қилади. Бунинг учун ҳаммамиз курашишимиз, келажак авлодлар олдида янги, замонавий расм-русумларни шакллантириш учун масъулият ҳис этишимиз лозим.

Дилбар МАҲМУДОВА.

● **Дилбар Маҳмудова** — СССР Журналистлар союзининг аъзоси, «Совет Ўзбекистони» газета редакциясининг ходими. У совет турмуш тарзи, коммунистик ахлоқ, оила ва маънавий маданият ҳақидаги кўплаб мақола, очерк ва ҳикоялар муаллифи.

РЕДАКЦИЯДАН: Тўй ва маросимларни ўтказиш ҳақида қандай мулоҳазаларингиз бор? Шу масалалар бўйича ўзингизни тўлқинлантираётган, ўйлантираётган муаммолар хусусида, бу муаммоларни ечиш йўллари ҳақидаги фикрингиз қандай? Энди сўз сизларга, қадрли оқшомхонлар. Хатларингизни кутамиз!

Редактор Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ.

2-«КОСМОС» МАГАЗИНИДА

(Халқлар Дўстлиги проспекти, 2-уй)

21—25 НОЯБРЬ КУНЛАРИ

«ФОТОН» РАНГЛИ ТЕЛЕВИЗОРЛАРИНИНГ

САВДО-КЎРГАЗМАСИ ЎТКАЗИЛАДИ

Савдо-кўргазмаси кунларида сотиб олинган телевизорларнинг гарантия муддати 18 ойга узайтирилади.

Савдо-кўргазмаси кунларида ҳар куни биринчи сотилган телевизорнинг гарантия муддати 24 ойга узайтирилади.

Магазин соат 10.00 дан 19.00 гача ишлайди.

Танаффус соат 14.00 дан 15.00 гача.

78-06-70 телефон номери бўйича справкалар олиш мумкин.

«ТАШКУЛЬТТОРГ».

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ НАВОИЙ КЎЧАСИДАГИ ЯНГИ САВДО РАСТАЛАРИ ҚАТОРИДА «ТАШХЛЕБТОРГ»НИНГ

16-МАГАЗИНИ ОЧИЛДИ

Магазинда кондитерлик ва нон-булка маҳсулотлари мавжуд. Улар ўз-ўзига хизмат кўрсатиш методи бўйича ишлайди.

Магазин соат 8.00 дан 21.00 гача дам олиш кунисиз ишлайди.

Танаффус соат 14.00 дан 15.00 гача.

«ТАШХЛЕБТОРГ».

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон реклама агентлиги (телефон: 42-95-91).

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети

182-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1983 — 1984 ЎҚУВ ЙИЛИГА

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БИЛИМ ЮРТИ ШАҲАР ҚУРИЛИШЛАРИДА ИШЛАШ УЧУН ҚУЙИДАГИ КАСБЛАР БЎЙИЧА ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ ИШЧИЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ: **электр пайвандчи, сувоқчи-бўёқчи, бўёқчи, электр-монтажчи, ғишт терувчи-монтажчи, дурадгор, автомашиналарни ремонт қилувчи слесарь.**

Ўқиш муддати 1—2—3 йил.

Узоқдан келганларга ётоқхона берилади.

БИЛИМ ЮРТИГА 15 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ 8—10 СИНФНИ БИТИРГАН ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юртини битирганларга диплом берилади ва улар қурилиш бошқармасига ишга юборилади.

Билим юртини аъло ва яхши баҳолар билан битирганларга олий ўқув юртларига йўлланма берилади.

Ўқиш даврида ўқувчилар 3 маҳал иссиқ овқат, кийим-кечак ва ишлаб чиқариш даврида иш ҳақини 50 проценти билан таъминланадилар. 10-синфни битирганлар 30 сўм стипендия оладилар, ҳарбий хизматни битириб келганларга 30 сўм миқдорида қўшимча пул тўланади.

Ўқиш даври узлуксиз меҳнат стажига киради.

БИЛИМ ЮРТИНИ БИТИРГАНЛАРГА «ТАШПРОМСТРОЙ»ГА ИШГА ЙЎЛЛАНМА БЕРИЛАДИ.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш керак: билим юрти директори номига ариза, маълумоти ҳақидаги гувоҳнома, турар жойидан справка, медицина справкаси, 6 дона фотосурат (3х4 см.), туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома (паспорт) шахсан кўрсатилади.

АРИЗА ВА ҲУЖЖАТЛАР ҲАР КУНИ (якшанбадан ташқари) СОАТ 9.00 дан 17.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, Куйбишев райони, Багратион кўчаси, 4-уй (17- автобуснинг сўнгги бекати, 13-трамвайнинг 2-«Шимолий шарқ» бекати). Телефон 64-18-41.

«ТАШСАНТЕХГАЗМОНТАЖ» ТРЕСТИНИНГ ЎҚУВ ПУНКТИ

слесарь-сантехниклар тайёрловчи 1,5 ойлик курсларга 18 ёшдан бошлаб ва газ-электр пайвандловчи (кенг профилдаги) тайёрловчи 3,5 ойлик курсларга

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқувчилар ойига 76 сўм стипендия оладилар.

Курсларни битиргач, ёлғиз ва бошқа шаҳарлардан келган кишиларга ётоқхонадан жой берилади.

Трест ишчилари навбат асосида уй-жой билан таъминланадилар.

Машғулотлар группаларнинг комплектланишига кўра бошланади.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Октябрь райони, 1-Радиальний проезди, 12«а»-уй. 3-монтаж бошқармаси (10, 23, 27-трамвайлар; 48, 10, 18, 56, 107-автобуслар; 2, 7, 10-трамвайларнинг «Ишчилар шаҳарчаси» бекати).

ИШ БОШҚАРУВЧИЛАР, ЛОЙИҲА ТАШКИЛОТЛАРИ, КОЛХОЗЛАР ВА СОВХОЗЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги

РЕСПУБЛИКА РАДИОЭШИТТИРИШ, РАДИОАЛОҚА ВА ТЕЛЕВИДЕНИЕ УЗЕЛИ

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Тошкент шаҳри ва республиканинг қатор районлари бўйлаб Иттифоқ ва республика аҳамиятига эга муҳим шаҳарлараро алоқа кабеллари ва радио кабеллари ётқизилган ва ишлаб турибди.

Алоқа линияларини муҳофаза қилиш қоидаларига мувофиқ ҳар томонга 2 метр кенгликда кабель муҳофаза зонаси ажратилган. Бу зона тупроқни планлаштириш, траншеялар, шурфлар, котлованлар қазиш, шунингдек, граждан иншоотлари қуриш билан боғлиқ барча ишлар фақат кабель хизмати билан келишилган ҳолда, зарур ҳолларда эса унинг вакили ҳозирлигида бажарилиши лозим.

Бу қоидаларни бузган, натижада шаҳарлараро алоқа кабели шикастланишига сабабчи бўлган шахслар жиноий жавобгарликка тортиладилар ва улардан давлатга етказилган зарар ундириб олинади.

Қазиш ишлари учун рухсатнома халқ депутатлари шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларининг архитекторларидан олиниши зарур.

Жойлардаги кабель трассаси темир-бетон столбачалар ва огоҳлантириш белгилари билан ифодаланган, бу белгиларда кабель участкасининг адреси ва телефон номерлари кўрсатилган.

Кабель муҳофаза зонасида ёки унинг яқинида ер қазув ишларини олиб бориш билан боғлиқ масалаларни ҳал этиш учун Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг республика радиоэшиттириш, радио алоқа ва телевидение узелига қуйидаги адрес бўйича мурожаат қилинсин: 700097, Тошкент шаҳри, 97-алоқа бўлими, Чилонзор массиви, 6-квартал, 15«а»-уй. Телефонлар: 78-37-98, 78-35-10, 78-26-43.

713000, Қўқон шаҳри, Советская кўчаси, 58-уй, Телефонлар: 20-11, 22-01.

СССР Алоқа министрлиги Иттифоқ магистрал алоқалар ва телевидение 4-техника узели кабель участкасига қуйидаги адрес бўйича мурожаат қилинг: 700152, Тошкент шаҳри, 152-алоқа бўлими, Чилонзор массиви, В-22 квартали, 11-уй, Телефонлар: 76-36-31, 76-36-37, 53-20-25, 53-64-14.

Келишилмаган ҳолда ишларни амалга оширишга йўл қўймманг!

Шуни ёдда тутингки, алоқа кабели магистралининг шикастланиши давлатга катта зарар келтиради ва ишлаётганлар ҳаёти учун хавфлидир.

ЎЗБЕКИСТОН ССР АЛОҚА МИНИСТРЛИГИ. РЕСПУБЛИКА РАДИОЭШИТТИРИШ, РАДИОАЛОҚА ВА ТЕЛЕВИДЕНИЕ УЗЕЛИ.

театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА 22/XI да **Фауст,** 23/XI да **Дунёнинг яратилиши.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 22/XI да **Олтин девор,** 23/XI да **Бой ила хизматчи.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 21/XI да **Заҳар ичган даъвогар.**

кино

21 НОЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ЎЙИНЧОҚ» — **Чайка** (жуфт соатларда, телефон 77-06-20).

«АНЖЕЛА УЗОҚҚА БОРАДИ» — **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (тоқ соатларда, телефон 78-47-25).

«ИССИҚ КУЗНИНГ ОХИРИ» — **Қозоғистон** (19.00, 21.00; Телефон 35-24-92), **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги номли** (тоқ соатларда, телефон 53-65-87), **Искра** (жуфт соатларда, телефон 39-14-59).

«АЛИБОБО ВА ҚИРҚ ҚАРОҚЧИНИНГ САРГУЗАШТЛАРИ» — **Қозоғистон** (17.00, 20.00; Телефон 35-24-92).

«КОЗЕРОГ—1» — **Москва** (18.30, 21.00; Телефон 33-05-01).

«ЖИНОЯТ ҚИДИРУВ БЎЛИМИ БОШЛИҒИ ҲАЁТИДАН» — **Лисунов номли** (тоқ соатларда, телефон 96-34-02), **К. Ёрматов номли** (жуфт ва тоқ соатларда, телефон 24-22-66).

22 НОЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ЎЙИНЧОҚ» — **Чайка** (жуфт соатларда, телефон 77-06-20).

«АНЖЕЛА УЗОҚҚА БОРАДИ» — **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (жуфт соатларда, телефон 78-47-25).

«ИССИҚ КУЗНИНГ ОХИРИ» — **Қозоғистон** (11.00, 15.00, 19.00, 21.00; Телефон 35-24-92), **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги номли** (тоқ соатларда, телефон 53-65-87), **Искра** (жуфт соатларда, телефон 39-14-59).

«АЛИБОБО ВА ҚИРҚ ҚАРОҚЧИНИНГ САРГУЗАШТЛАРИ» — **Қозоғистон** (12.00, 13.00, 16.00, 17.00, 20.00; Телефон 35-24-92).

«КОЗЕРОГ—1» — **Москва** (11.00, 13.30, 16.00, 18.30, 21.00; Телефон 33-05-01).

«ЖИНОЯТ ҚИДИРУВ БЎЛИМИ БОШЛИҒИ ҲАЁТИДАН» — **Лисунов номли** (тоқ соатларда, телефон 96-34-02), **К. Ёрматов номли** (жуфт ва тоқ соатларда, телефон 24-22-66).

«Узмежавтодортранс»

бошқармаси

ТОШКЕНТ ШАҲАРЛАРАРО АВТОМОБИЛДА ЮК ТАШИШ АВТОСТАНЦИЯСИ ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА РЕСПУБЛИКАНИНГ БОШҚА ШАҲАРЛАРИ АҲОЛИСИ

ДИҚҚАТИГА

ШУНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИКИ

Умумфойдаланиш автомобиль транспорти Совет Иттифоқининг сиз истаган манзилига шахсий буюм ва юкларингизни элтиб бериши мумкин.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент область, Наримонов шаҳри, Охунбобоев кўчаси, 1-уй (10, 121, 133-автобусларнинг «9-автобаза» бекати). Телефон 90-34-89.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ БЮРОСИ

Шаҳар ташкилотларига

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

товаршунос, инженер-технолог, юкчилар, бухгалтер-ревизор.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 5-хона.

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

29 ДЕКАБРЬ—8 ЯНВАРЬ КУНЛАРИ

мактаб ўқувчиларининг қишки каникул кунларида

«ҚОРБОБО МЎЪЖИЗАСИ»

ЯНГИ ЙИЛ ЭРТАК ТОМОШАЛАРИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

«АРЛЕКИНО» ОРИГИНАЛ ЖАНРИ ТЕАТРИ

Бадиий раҳбар — А. АКИШИН.

«ДРУЖБА» ЦИРК КОЛЛЕКТИВИ

Бадиий раҳбар — Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист Ф. ШАРИКБОЕВ.

ЦИРК, ЭСТРАДА ВА КИНО АРТИСТЛАРИ.

Постановкачи режиссёр — Бутуниттифоқ оммавий томошалар ва театрлаштирилган байрамлар фестивалининг лауреати — В. БОЛОТИН.

Томошалар 29, 30 декабрда соат 13.00, 15.00 да; 31 декабрда соат 13.00 да; 1 январда соат 15.00 да; 2, 3, 4, 5, 6, 8 январда соат 11.00, 13.00, 15.00 да бошланади.

Кассалар ҳар куни соат 14.00 дан 19.00 гача ишлайди.

1 декабрдан бошлаб кассалар соат 10.00 дан 20.00 гача ишлайди.

Билетлар «Юбилей» Марказий спорт зали кассаларида сотилади.

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинмоқда.

Қуйидаги телефонлар бўйича справкалар олиш мумкин: касса—46-03-13, 46-70-31; **администратор**—46-07-53, 46-68-77.

А. НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА

27 НОЯБРДА

ТОШКЕНТ ШАҲРИНИНГ 2000 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНАДИ

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

Борис Бровцин.

«С У Р О Н Л И   К У Н Л А Р»

2 пардали опера

Либретто— Б. БРОВЦИН ва Н. УМЕРОВники.

Музика раҳбари ва дирижёр — СССР халқ артисти, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати Д. АБДУРАҲМОНОВА.

Постановкачи режиссёр —Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати Ф. САФАРОВ.

Рассом—Ўзбекистон ССР ва Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Т. ШОРАҲИМОВ.

Хормейстерлар—Л. ШИЛЬКУРТ, М. ЯНДРИНСКАЯ.

Балетмейстер — СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти ва Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати Г. ИЗМАЙЛОВА.

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: В. Браун, Т. Ҳусанов, А. Бозоров, Ҳ. Кикимбоев, Л. Пинхасов, М. Мошеев, Р. Борухов;

Солистлар: В. Григорьева, А. Рябова, Н. Семизвонкова, А. Абрамов, Т. Баҳромов, Р. Пишулин, А. Левушкин, О. Александрова, Т. Данилова, У. Тошматов ва бошқалар.

33-90-81 телефони бўйича справкалар олиш мумкин.

ДАСТУРХОНИНГИЗДА ГУРУЧЛИ ТАОМ

ЕР ЮЗИДА ЯШОВЧИЛАРНИНГ УЧДАН ИККИ ҚИСМИ ГУРУЧЛИ ТАОМЛАРНИ СЕВИБ ИСТЕЪМОЛ ҚИЛИШИ МАНБАЛАРДАН МАЪЛУМ. ШОЛИ МАРКАЗИЙ ВА ШАРҚИЙ АФРИКАДА, ПОЛИНЕЗИЯДА, ЖАНУБИЙ ЕВРОПАДА ЕТИШТИРИБ КЕЛИНАДИ. ИСПАНИЯ ВА ИТАЛИЯДА ЎРТА АСРДАН ҲАМ АВВАЛ ШОЛИ ЭКИЛА БОШЛАНГАН. ГРЕЦИЯ, ЮГОСЛАВИЯ ВА БОЛГАРИЯДА БУ ЭКИН ЭКИЛИШИ ТАРИХИ УЗОҚ-УЗОҚЛАРГА БОРИБ ТАҚАЛАДИ. У АМЕРИКА ҚИТЪАСИДАН ТОРТИБ, ТО ФЛОРИДА ВА УСТЬ ЛА-ПЛАТАГАЧА ОДАМЛАР ДИҚҚАТИНИ ЎЗИГА ҚАРАТИБ КЕЛГАН.

ЛЕКИН, БАРИБИР, ШОЛИ АСОСАН ОСИЁДА ЕТИШТИРИБ КЕЛИНГАН ВА ШУНДАЙ БЎЛИБ ҚОЛАДИ.

ХИТОЙДА ГУРУЧ ЭРАМИЗДАН 3 МИНГ ЙИЛ АВВАЛ МАЪЛУМ БЎЛГАН. У ЕРДАН ҲИНДИСТОНГА ТАРҚАЛГАН ВА ҲИНД ТУПРОҒИДА ЯНГИ НАВ — «ЧЎЗИНЧОҚ» НАВИГА АЙЛАНТИРИЛГАН.

КЕЙИНРОҚ ЭСА — ЭРАМИЗГАЧА БЎЛГАН ДАВРДА У БУТУН ДУНЁГА ТАРҚАЛИБ КЕТГАН.

Шоли Европада нисбатан анча кеч экила бошланган. Европа халқлари тилларида гуруч бир-бирига яқин бўлган номлар билан аталиб келинган. Бундай атамалар асосан XVIII аср охирларида оммалашган. Бунгача у Сарацин дони деб аталиб келган. XV асрда гуруч шу ном билан Венгрия орқали Украинага ёйилади ва бу ерда тушуниш қийин бўлган «сарацин» ибораси «сорочин»га алмаштирилган. Россияда эса гуруч «сорочин буғдойи» номи билан XIX асрнинг 70-йилларигача маълум бўлган. Ўрта Осиёда гуруч—шоли, Закавказьеда — чалтик номи билан танилган. Бу ерда, бутун Шарқдаги каби гуруч—азиз меҳмонларга атаб тайёрланадиган, севимли таом ҳисобланади.

Гуруч пазандаликда ҳам кўп қўлланилади. Уни тузланган ва ширин, хушбўй ва ҳиди ўткир маҳсулотларга қўшиб истеъмол қилиш маъқул. Гуруч—гўштли, сабзавотли, мевали, сутли овқатларга яхши гарнир бўлади. Уни балиққа қўшиб (балиқли салатлар) истеъмол қилиш, қўзиқоринли ва хамирли овқатларда ундан фойдаланиш мумкин.

Гуручга қўшимча сифатда пиёз, саримсоқ, томат пастаси ва шарбати, аччиқ қалампир, ўсимлик ва мол ёғи, тухум, шакар, сут, қаймоқ, долчин, олма, қора олхўри, майиз, лимон, апельсин, ваниль ва шоколад жуда мос келади.

ГУРУЧНИ ИШЛАТИШНИНГ АЙРИМ «СИР»ЛАРИ:

Ҳар қандай гуруч совуқ сувда ялтирагунга қадар ювилади. Қисқа, катта, думалоқсимон гуручлар аввал илиқ сувда 10—15 минут ивитилади, сўнгра совуқ сув билан ювиб ташланади.

Чўзинчоқ, қуруқ гуруч совуқроқ сувда ювилгач, бир зум иссиқ сув солинган идишда ушлаб турилиши, кейин яна совуқ сувда чайиб олиниши керак.

ГУРУЧДАН ПУДИНГ ТАЙЁРЛАШ

Яхшилаб ювиб, тозаланган гуруч туз солинган, қайнаб турган сувда 40 минут давомида қуюқ ҳолга келтирилгунга қадар қайнатилади. Сўнгра унга хом тухум, шакар, ванилин қўшиб яхшилаб аралаштирилгач, ёғланган, нон увоғи сепилган формаларга қўйиб чиқилади. Формалар духовкада 15 минут ушлаб турилгач, совутилиб, тарелкаларга қўйилади.

2 стакан гуручга — 2 стакан сут, 2 стакан сув, 1 дона тухум, икки ош қошиқда ёғ, таъбга кўра туз ва ванилин солинади.

ГУРУЧ ЗАПЕКАНКАСИ

(тоблаб, қизартириб пиширилган)

Гуруч ювиб, тозаланади ва қайнатилади. Сўнгра 2 дона тухум чақилиб, аралаштирилади. Това ёғлаб, қотган нон увоғи сепилади, пишган каша солиниб, усти текисланади ва тухум суртилади. Сўнгра това духовкага 15—20 минут қўйиб олинади.

Тайёр запеканка 4 бўлакка бўлиниб, тарелкаларда дастурхонга тортилади.

2 стакан гуручга — 2 ош қошиқда ёғ, ярим ош қошиқда туз ёки шакар, 2 дона тухум ва 2 ош қошиқда қотган нон увоғи керак бўлади.

ОЛХЎРИЛИ ПАЛОВ

Гуруч илиқ сувда 2—3 марта ювиб, тозаланади-да, туз солинган, қайнаб турган сувга солинади. Кейин алоҳида қозонда қовуриб олинган кубик шаклидаги сабзи, пиёз қўшилади. Овқатта ранг киритиш учун ярим ошқошиқ томат аралаштирилиб, масаллиқ қуюлгунча қайнатилаверади. Сўнгра яхшилаб ювилган қора олхўри солиниб, паст оловда 10—15 минут қайнатилади. Бунда қозон қопқоғи бекик бўлиши керак. Тайёр палов аралаштирилиб, тарелкаларга солинади, юзига тўғралган кўкат сепилгач, дастурхонга тортилади.

2 стакан гуручга — 4 стакан сув, 1 стакан қора олхўри, 2 бош пиёз, 1 дона сабзи, 3 ошқошиқ ёғ, таъбга кўра туз, қалампир, кўкат ишлатилади.

БУХОРОЧА МАЙИЗЛИ ПАЛОВ ОШ

Гуруч тозаланади, 2 соат давомида сувда ивитилади. Ёғ яхшилаб доғ қилингач пиёз, сомон шаклида тўғралган сабзи 10—15 минут қовурилади. Кейин 3—4 стакан қайнаган сув солиниб, устидан ювиб тозаланган майиз ташланади. 5—7 минут қайнагач гуруч солинади ва ботар-ботмас сув қуйилади. Гуруч сувни териб бўлгач, қозон қопқоғи ёпилиб, паст оловда 25 минут давомида дамланади. Тайёр ош лаганга сузилиб, редиска ва анор билан дастурхонга тортилади.

5—6 кишилик палов учун 1 килограмм гуруч, 150 грамм майиз, 250 грамм ўсимлик ёғи, 2—3 бош пиёз, 400 грамм сабзи, таъбга кўра туз керак бўлади.

ҲУРМАТЛИ УЙ БЕКАЛАРИ!

СИЗЛАР ГУРУЧНИ ШАҲАРДАГИ БАРЧА ОЗИҚ-ОВҚАТ МАГАЗИНЛАРИДАН СОТИБ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ САВДО БОШ БОШҚАРМАСИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ (телефон—42-95-91).

ТВ

21 НОЯБРЬ — ДУШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

17.10 «Қишлоқ манзаралари». Кишинёвдан олиб кўрсатилади. 17.35 «Учови Простоквашинодан». Мультфильм. 17.55 «Онамларнинг мактаби». 18.25 «Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар». ГДРдан олиб кўрсатилади. 19.25 «Москва». Кинокўрсатув. 19.35 «Меҳнатга яраша шараф ва шуҳрат». УССР Озиқ-овқат саноати министрлиги ишлаб чиқариш бирлашмалари корхоналарининг ҳуқуқларини кенгайтириш бўйича иқтисодий тажрибага ўтиш учун кўрилаётган ҳозирлиги ҳақида. 20.05 Грузия ССРда хизмат кўрсатган артист И. Политковский ижросида Г. Венявскийнинг скрипка миниатюралари. 20.15 «Ўсмир». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. Ф. М. Достоевскийнинг шу номли романи асосида. 4-серия. 21.30 «Время». 22.05 «Футбол шарҳи». 22.25 «Балет ҳақида». 23.35 «Дунё воқеалари».

Марказий телевидениенинг иккинчи программаси

18.30 Янгиликлар. 18.45 «Кескин бурилиш». Телевизион бадиий фильм. 20.00 «Эверест чўққисига чиқиш». Илмий-оммабоп фильм. 20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 20.50 СССР космонавт-учувчиси В. Н. Волков хотираси учун акробатика бўйича халқаро мусобақалар. МАСК универсал спорт залидан олиб кўрсатилади. 21.30 «Время». 22.05 Б. Тихонов чалади (баян). 22.05 Хоккей бўйича СССР чемпионати. «Динамо» (Москва» — «Ижсталь». 2- ва 3-даврлар. В. И. Ленин номли Марказий стадионнинг Кичик спорт майдонидан олиб кўрсатилади.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

18.05 Кўрсатувлар программаси. 18.10 «Маугли». Республика қўғирчоқ театрининг спектакли. 19.10 Совет Армияси жангчилари учун. «Қаҳрамонлардан ўрнак ол» (рус.). 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 Ўсмирлар ва қизлар ўртасида спорт гимнастикаси бўйича СССР биринчилиги. «Ёшлик» спорт аренасидан репортаж. Ёзиб олинган. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Хива вақти бўйича роппа-роса соат еттида». Фильм-концерт («Ўзбекфильм»). 21.30 «Время». 22.05 «Хирмонингизга барака». 22.20 Г. Мушель. «Самарқанд афсонаси». Самарқанд опера ва балет театрининг спектакли. 00.10 «Бугун оламда нима гап?» Халқаро аҳвол кундалиги.

II

18.10 Кўрсатувлар программаси. 18.15 «Ер ва одамлар». Кинопрограмма. 19.25 Врач маслаҳати. 19.40 «Ердаги из». Телефильм. 19.55 Янгиликлар. 20.15 «Вертикаль». Бадиий фильм.

22 НОЯБРЬ — СЕШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

9.00 «Время». 9.40 «Мен бугун ва эртага». Мактаб ўқувчиларининг полиграфия саноати ходимлари касбларини энг яхши билиш учун конкурси. 10.20 «Эртак ҳузурида меҳмонда. «Илья Муромец». 12.20 «Мўъжизасиз-мўъжизалар». 13.20 Москва инженерлик физикаси институтининг эркаклар академик хори куйлайди. 13.50 Янгиликлар. 15.00 Янгиликлар. 15.20 «Давр тоғи бўйлаб юқорига». Телевизион ҳужжатли фильм.

16.10 Чувашистон АССР Давлат ашула ва рақс ансамблининг концерти. 16.40 «Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар». 17.20 «Болаларга ҳайвонлар ҳақида». Ленинграддан олиб кўрсатилади. 17.50 «Фейруз нега куйламаяпти?» Телевизион ҳужжатли фильм. 18.55 Ф. Лист. Фортепьяно ва оркестр ижроси учун 1-концерт. П. Наги ва Венгрия телевидениесининг симфоник оркестри ижро этади. Дирижёр — А. Медвецки. Венгриядан олиб кўрсатилади. 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 «Фан ва турмуш». 20.00 Белоруссия ССР ҳунар-техника таълими Маданият саройининг халқ оркестри ижро этади. 20.10 «Ўсмир». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия. 21.30 «Время». 22.05 Давлат эстрада театрида шоир А. Дементьевнинг авторлик кечаси. 23.20 «Дунё воқеалари».

Ўзбекистон телевидениесининг программаси

I

11.25 Кўрсатувлар программаси. 11.30 Математика. Бурчаклар. 12.00 «Раиса Аҳматова». Телефильм. 12.30 Адабиёт. Ғафур Ғулом — моҳир прозаик. 13.00 Болалар учун фильм. «Менинг меҳрибон дадам».

17.55 Кўрсатувлар программаси. 18.00 Болалар учун. «Юлдузча». 18.30 «Геология хизмати — беш йилликка» (рус.). 19.00 «Гўзалликни яратиш». Гимнастика шоҳсупаси олдидаги суҳбат. 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «Ижод гулшани». Кўрсатувни Ҳамза номидаги республика Давлат мукофотининг лауреати А. Орипов олиб боради. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Рақслар гулдастаси». «Шодлик» ашула ва рақс ансамбли иштирокида. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Хирмонингизга барака». 22.20 «Анна Каренина». Бадиий фильм. 1-серия. 23.35 Янгиликлар.

4 БЕТ. ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») —орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—ГСП, Ленин кўчаси, 41. Телефонлар: секретариат — 33-57-02; бўлимлар: партия турмуши — 32-53-66; саноат — 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги—32-57-83; совет қурилиши ва ҳуқуқ—32-54-19; фан, мактаб, олий ўқув юртлари 32-53-10; адабиёт ва санъат — 32-56-81; ахборот — 33-28-95; спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари—32-53-32; хатлар — 32-29-70; эълонлар бўлими — 33-81-42; нашриёт диспетчери — 32-78-94; нашриёт телефон станциясининг навбатчилари — 33-90-50.

21 НОЯБРЬ, 1983 й.

Р—10574. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонасида офсет усулида босилган. Тошкент шаҳри. Б-2015. ИНДЕКС 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12